

ANT

Haftalık Dergi • 29 Ağustos 1967 • Sayı: 35 • 125 Kuruş

ÇIKMAZDAKİ İKTİDAR ZORBALIĞA GİDİYOR

HAFTANIN NOTLARI

Hilafetçiler

■ Başbakan Süleyman Demirel İzmir'de 10 Milyon Lira'ya mal olacak Yüksek İslâm Enstitüsü'nün temelini tek bir getirerek attı. Oy toplamak için her türlü tüzil veren ve mason olduğu halde din istismarından dahi çekinmeyen Demirel'in bu davranışı karşısında gerici hareketler yeniden hızlandı. Hilafet peşinde koşan Hizb-üt Tahrir'cilerin tamamen yakalandığı bir süre önce büyük gürültü ile ilan edildiği halde geçen hafta Demirel'in konuşmasından sonra yeniden hilafetçi beyannameler sağa sola gönderilmeye başlandı. "Ser'i Hüküm: Hilafeti kurmak bütün müslümanlara farzdır" başlığını taşıyan beyannamede "Ey müslümanlar! Sizi şeriat ahkâmı ile bağlanmaya davet ediyor ve Allahu Teâlâ'nın o şiddetli azabı ile korkutuyoruz. Çünkü kurtuluş ancak İslâm Hilafeti'ni kurmaya çalışmaktır." denilmektedir.

Deutcher öldü

■ Ünlü tarihçi ve marksist politika yazarı Isaac Deutcher, Roma'da öldü. Batı dünyasında özellikle Sovyet meseleleri konusunda büyük otorite sayılan Deutcher 60'yaşında idi. Bir zamanlar Polonya Komünist Partisi'nin en parlak simalarından biri olan Deutcher, Stalinizm'e karşı olduğu için 1932'de partiden atılmış, 1939'da Troçkist muhalifetin yöneticilerinden biri olarak Londra'ya göç etmiştir. Observer ve Economist dergilerinin yazarı olan Deutcher, Stalin ve Troçki üzerine biyografiler yazmış olup, Lenin üzerine bir eserin hazırlıklarıyla meşgul bulunduğu sırada hayata gözlerini yummuştur.

Hayat pahalılığı

■ Yapılan istatistiklere göre, hayat pahalılığı gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle gıda maddelerinde kendini gösteren artışın oranı İstanbul'da yüzde 17,9, Ankara'da yüzde 8,5'tir. Yani, 1953'te 100 kuruş'a alınan mallar için geçen yıl 304 kuruş ödemek gerekirken bu yıl 368 kuruş ödemek gerekmektedir. Oysa durmadan artan gıda fiyatları karşısında işçi ücretlerindeki artış hiç de necek kadar azdır.

Toprak kavgası

■ Antalya'nın Elmalı İlçesi'nde köylüler ile toprak ağası arasında toprak kavgası patlak verdi. Köyde bulunan 26 Bin dönümlük Avlan Gölü kurutulduktan sonra köylüler tarafından ekildiği halde ağanın adamları biçerdöverlerle araziye girerek mahsule sahip çıktı. Köylülerin bu gasp olayı karşısında müdahalesini önlemek üzere devlet kuvvetleri ağanın biçerdöverlerini korumakla görevlendirildi. Açık haksızlığa rağmen devlet kuvvetlerinin ağayı koruması, iktidarın kimin iktidarı olduğunu bir kere daha göstermiştir.

İkili anlaşmalar

■ Türkiye'nin bağımsızlığına gölge düşüren ikili anlaşmalar üzerine Türkiye ile Amerika arasında devam eden görüşmeler hâlâ bir sonuca bağlanamadı. Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasına göre görüşmeler yıl sonuna kadar sona erecektir. Ancak görüşmeler sonunda ikili anlaşmalar kaldırılmayacak, sadece tek anlaşma haline getirilecek, Amerika'nın imtiyazları yine sürüp gidecektir.

Siyaset yasak

■ Öğrenci kuruluşların bölmele de devrimci gençliğe karşı hırsını tatmin edemeyen AP iktidarı, bu defa öğrenci derneklerinin siyasetle uğraşmalarını yasaklayan bir kanun tasarısı hazırlamak üzere harekete geçti. İçişleri Bakanlığı'nda önümüzdeki yasama dönemine yetiştirilecek olan tasarıya göre, mevcut öğrenci kuruluşları hiçbir şekilde siyaset yapamayacak, üstüne iki yıl kaybeden öğrenciler derneklerin yönetici kadrolarına giremeyecek, daha önemlisi bu kuruluşlar hükümetin sıkı kontrolü altına alınarak gerekli görüldüğü takdirde kapatılacaktır. Sükan'ın yönetimindeki İçişleri Bakanlığı'nın

SÜKAN

böyle bir kanunu nasıl uygulayacağını tahmin etmek için kâhin olmağa lüzum yoktur. Bu kanunla, devrimci öğrenci kuruluşları bertaraf edilecektir. Bu kirlî hesaplar içindeki iktidar, bir noktada yamınmaktadır. Devrimci kuruluşlar yok edilse bile, devrimci gençliği topyekûn yoketmek mümkün değildir.

Hedef: Bozbeyli

■ AP Lideri Süleyman Demirel'in, parti içinde kendisine rakip olarak gördüğü kimselerden Millet Meclisi Başkanı Ferruh Bozbeyli'yi de bertaraf etmek için hazırlık yaptığına dair evvelce verdiğimiz haber, iktidara yakın gazeteler tarafından da doğrulandı. Yayınlanan haberlere göre, Demirel önümüzdeki döneme üç meseleyi çözümlererek girmek istemektedir: 1) Sağ kanadın lideri eski Genel Başkan Yardımcısı Prof. Osman Turan'ın partiden ihraç edilmesi, 2) Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun naaflarının iadesi, 3) Bozbeyli'nin Millet Meclisi Başkanlığı'ndan uzaklaştırılması... Parti içinde kendisine tek rakip olarak görünen Ferruh Bozbeyli'yi önümüzdeki yasama döneminde Meclis Başkanlığına aday göstermemek, onun yerine Hasan Dincer'i başkan yapmak için Demirel, yakın adamlarını harekete geçirmiştir.

Birah kalkınma

■ Başbakan Demirel, İstanbul'da yaptığı Coca-Cola'lı, Pele-Ja'lı kışad gezisinden sonra İzmir'de de bira fabrikalarının temellerini atarak nurlu kalkınma yolunda ne kadar ileri gittiğimizi bir kere daha gösterdi! Türkiye'de Tekel tarafından yapılan bira imalatını geliştirmek mümkün iken, Tuborg ve Prinze firmalarına bira fabrikası kurma yetkisi verilmek suretiyle yabancı sermayeye yeni bir vurgun kapısı açılmıştır. "Türkiye'de teşebbüs sahiplerini çoğaltacağız" diyen Demirel, gerçek kalkınmayı sağlayacak müteşebbisleri değil, renkli gazoz ve bira fabrikaları kuran müteşebbisleri desteklemektedir.

Hilafetçiler faaliyete devam ediyor (Gazeteler)

Tip bildirisi

■ TİP Merkez Yürütme Kurulu, iç politika meseleleri üzerine bir bildiri yayımlayarak AP'nin seçimleri bir yıl öne alması ihtimali bulunduğunu açıkladı. Bildiride "Seçimleri öne almanın temel sebeplerinden biri de, Anayasayı değiştirme arzusudur. AP Seçim Kanunu'nu değiştirip milli bakiye usulünü kaldırarak ve seçimleri de bir yıl önceye alarak vakit geçirmeden Meclis'te anayasayı değiştirmek için üçte iki ekseriyeti sağlamak amacındadır. AP'nin bu niyet ve gayretlerinin arkasında Amerika vardır. Memleketin sosyalist, demokratik, yurtsever güçleri, AP'nin, kendi arzu ve niyetine rağmen, 27 Mayıs Anayasası'nı getirdiği demokratik düzenin sınırları içinde tutmayı başaracaktır" denilmektedir.

DİSK'in görüşü

■ Hayat pahalılığı artarken İktidarın Grev Kanunu'nu işverenler lehine değiştirmeye teğebbüs etmesi üzerine DİSK Genel Sekreteri İbrahim Güzelce bir demec vererek "Grev hakkını kullanılmaz duruma sokacak olan bu eğilim de gözönünde tutulursa, emekçiler, devlet yönetimine ayrıcalıklarını koymadıkça, sahip oldukları haklarını bile kaybedeceklerdir" dedi. Güzelce, ayrıca, hayat pahalılığının artış oramının, işçilere sağlanan zamlardan yüksek olduğunu rakkamlarla açıkladı. (Fethi Naci'nin bu konudaki yazısı 7. sayfamızdadır.)

Orduda terfiler

■ Yüksek Askeri Şûra, çalışmalarını tamamlayarak altı korgeneral ile bir koramiralın terfilerini onayladı. Ordu yüksek kademelerinde de değişiklik yapılarak eski Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Orgeneral Refet Ülgenalp 3. Ordu Komutanlığı'na, 3. Ordu Komutanı Fikret Eksen Genel Kurmay İkinci Başkanlığına, Orgeneral Tulga ise Nato'ya tayin edildi. Kemal Atalay, Refet Ülgenalp, Nazmi Karakoç, Reşat Pasin, Haydar Sükan, Reşat Mater orgenarallığe, Haydar Olcay Noyan da oramirallığe terfi ettirildiler. Ayrıca, sekiz tümgeneral korgenerallığe, bir tümamiral de koramirallığe yükseltildi. Bu yıl ordudaki tayin ve terfilerle bizzat meşgul olan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Tural, bu konuda basına herhangi bir haber sızması için çok sıkı tedbirler aldı. Terfi listelerinin basına verilmesi yasaklandığı gibi, bir takım, sırları dışarıya sızdırdıkları gerekçesiyle Genelkurmay'da çalışan bütün kadın memurlar bu görevlerinden uzaklaştırıldı. Yüksek Askeri Şûra, ayrıca, geçen sayımızda açıkladığımız esaslar çerçevesinde, Türk Silâhı Kuvvetleri Personel Kanunu'na göre orduda kimlerin emekliye sevkedileceğini de tesbit etti. Orduda mahrut bozulduğu için terfi sıraları geldiği halde kadro bulunamayan subayların emekliye sevk edilmesi gerekirken, tepki yaratmamak için, topluca emekliye sevk işlemi yapılması uygun görüldü.

Yağ skandalı

■ Zeytinyağlarına madeni yağ karıştırıldığının tesbit edilmesinden sonra yapılan incelemeler sonunda İstanbul'da satılan ayçiçeği yağında da parafin bulunduğu tesbit edildi. Ayrıca, parafin karıştırılmış ayçiçeği yağlarının büyük bir ihtimalle margarin imalinde de kullanılmış olabileceğini açıklayan yağ toptancıları, margarinlerin de tahhillerinin yapılmaması gerektiğini söylemektedirler. Bu arada karışık yağ skandalı sanıklarından Gomet Firması'nın bir süre önce İstanbul'da büyük bir margarin firmasına külliyetli miktarda yağ sattığı anlaşıldı. Yağ yolsuzluğu bütün delilleriyle ortada durduğu halde özel sektör hükümet hâlâ ciddi bir tedbir almış değildir. Oysa, Türkiye'de madeni yağ itha-

latçıları belli olduğuna göre bu yağların kimler tarafından satın alınıp zeytinyağı ve ayçiçeği yağına karıştırıldığını tesbit etmek mümkündür. Fakat resmi makamlar meseleyi örtbas etmek için büyük gayret sarfetmektedirler.

Siyah ihtilal

■ Amerika'da siyah ihtilal yatmış gibi görünürken bu defa da New Haven ve Baton Rouge şehrinde zenci ayaklanmaları patlak verdi. Baton Rouge şehrinin çeşitli yerlerinde yangınlar çıkarılması üzerine polis zenci mahallelerini teker teker işgal etti. Öte yandan Londra'daki Amerikan Büyükelçiliği makineli tüfeklerle tarandı ve kapısına "zencilere hürriyet" dövizleri bırakıldı.

İstifa ettiler

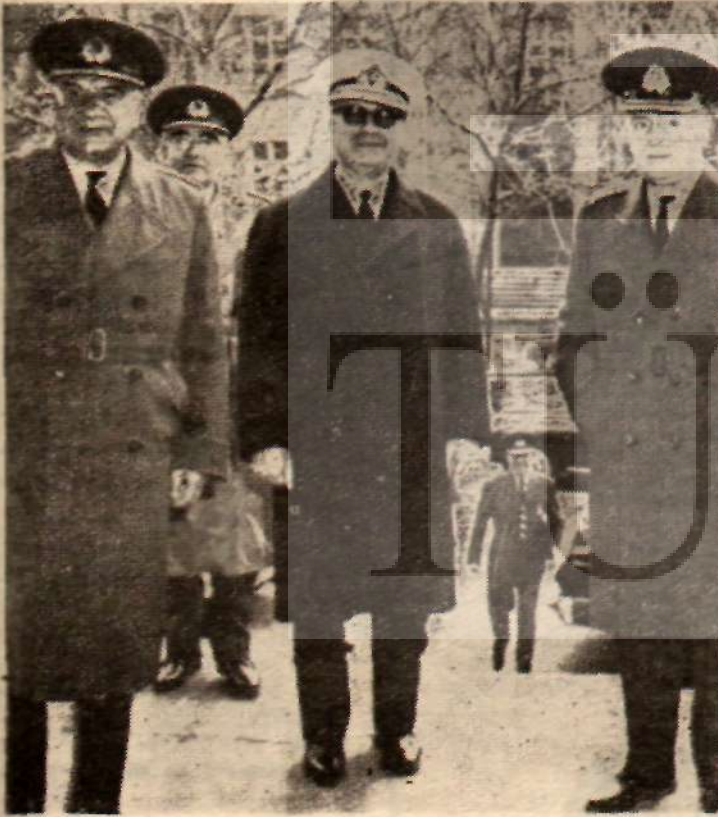
■ Ankara Devlet Tiyatrolarında sürüp giden huzursuzluk yüzünden beş sanatçı daha bu tiyatrolardan istifa etmek zorunda kaldı. Ziya Demirel, Ekmele Hürol, Beyhan Hürol, Gülyüz Tolga ve Ertan Savaşçı'na istifalarını başka istifaların izlemesi veya Genel Müdür Cüneyd Gökçer'in bir an önce görevinden alınması beklenmektedir. (Bu konudaki haberimiz 12. sayfadadır.)

ZORBALAR!

■ UMARTESI akşamı Kuzey Vietnam'dan dönen Russell Mahkemesi Üyesi ve Soruşturma Kurulu Başkanı Sayın Aybar'ın Yeşilköy Havaalanında gazetecilere verdiği demeci, tüm yurttaşların duymasını isterdim... Savaşın dehşetini, zorbalığı, vahşetli yerinde gözleriyle görmüş, Amerika ve peykleri tarafından işlenen insanlık dışı savaş suçlarını bütün delilleriyle tesbit etmiş olan Sayın Aybar'ın demecine, ne TRT, ne de gazeteler gereken yeri vermişlerdir. Memeleri kesilen, elleri kopartılan, kafaları parçalanmış genç kızların, çocukların ıstıرابı, sadece Vietnam'lıların değil tüm insanlığın dramı karşısında bu ne ilgisizliktir, bu ne vurdumduymazlıktır. Soruyor Aybar: "Vietnam'da bütün bunlar olup biterken biz burada nasıl yemek yiyebiliyoruz, nasıl su içebiliyoruz?" Hele ilk ulusal kurtuluş savaşı vermiş ülkelerden biri olan Türkiye, Vietnam'daki ulusal kurtuluş hareketine karşı nasıl böylesine kayıtsız kalabiliyor? Cevabı gayet basit: Kapitalizmin ve emperyalizmin çıkarlarıyla şartlandırılmış iktidarların, gazetelerin ve radyonun halkoyuna yön verdiği bir ülkede kapitalizme ve emperyalizme karşı bir savaşın gerçek yüzüyle halka duyurulması hiç mümkün olabilir mi?

■ LAMAZ... O kadar olamamaktadır ki, şu burnumuzun dibinde, onbölence kardeşimizin yaşadığı Kıbrıs'taki anti-emperyalist mücadele dahi yıllar yılı Türk halkına tamamen İngiliz emperyalizminin çıkarları açısından yansıtılmıştır. Adada İngiliz emperyalizmine karşı verilen mücadeleye, Türk cemaati İngiliz egemenliğinin başlıca savunucusu olarak karşı çıkartılmış, Türk devlet adamları ve basını da yıllar yılı bağımsız bir Kıbrıs'a karşı, İngiliz sömürgesi bir Kıbrıs'ın savunucusu kesilmiştir. Türk yöneticilerinin emperyalizmden yana tutumları, Rum faşistlerinin tahrikleriyle birleşince, Kıbrıs'ta tam İngilizlerin istediği gibi bir bölünme gerçekleşmiş; olan, Türk'üyle, Rum'uyla Kıbrıs halkına olmuştur. Oysa, daha başlangıçta "anti-emperyalist" esaslarda görüşbirliğine varmak mümkün olsaydı, Makarios'un "bağımsızlık"tan yana tutumuna İngiliz savunuculuğu ile karşı çıkılamasaydı, bugün Kıbrıs'ta Türklerle Rumların kardeşçe bir arada yaşadığı, silâhlardan ve üslerden arınmış, bağımsız bir federatif devlet kurulması sağlanabilirdi. Ama bir yandan bizim devlet adamlarının emperyalizmin hizmetinde olmaları, bir yandan da faşist unsurların Rumlar üzerindeki tahrikleri iki cemaati uzlaştırmaz duruma düşürmüştür.

■ İKTİDARSEZ Süleyman İktidarı, bugün yine emperyalizmin hizmetinde, Kıbrıs'ı Amerika'ya Ortadoğu'da yeni bir üs olarak peşkes çekmek pazarlıkları içindedir. Bu pazarlıklarda Kıbrıs'ta yaşayan ve kendi iradeleri dışında Rumlarla düşman duruma düşürülen Türklerin can ve mal garantisi de bir yana kalmıştır. Bunun içindir ki, Kıbrıs Türklüğünün tek umudu olan mücahitler Ankara caddelerinde Sükan'ın polislerine insafsızca coplatılmış, mahkemelerde süründürülmüştür. Emperyalizmin oyunu ortadadır. Bir yanda Amerikan kuklası Atina Cuntası, Kıbrıs'taki bağımsızlık yanlısı demokratik, sosyalist, anti-emperyalist güçleri bertaraf edecek, hattâ gerekirse Makarios'u bir darbe ile devirecek, öte yanda Amerikaner Süleyman İktidarı "Enosis" aleyhtarı Türk unsurları sindirecek, böylece Amerikan emperyalizminin çıkarlarına uygun "Üstü Enosis" gerçekleştirilecektir. İşte, Vietnam gerçeklerini Türk halkından gizleyen, Amerika'nın "kanlı tiranmasını" kayıtsız şartsız destekleyenler, Anglo-Amerikan emperyalizminin çıkarları için kendi soydaşlarına, kendi halkına zorbalık etmekten çekinmeyenlerdir.

Ordudaki terfi, tayin ve emeklilik işlemleriyle bu yıl bizzat meşgul olan Tural, Necdet Uzun ve İrfan Tansel ile beraber...

Çıkmazdaki İktidar Zorbalığa Gidiyor

BEKLEMEĞE alışkindılar... Yıllar yılı elde silâh her an ölümle pençeleşerek Erenköy'ü beklemişlerdi. Ateş yağmuru altında, türlü mahrumiyetler içinde, öğrenimlerini feda ederek canlarını yavru vatanın savunmasına adanmışlar, binlerce Kıbrıs Türk'ünün tek umudu haline gelmişlerdi... Savaşmayı olduğu kadar, beklemeyi de biliyorlardı...

Ama, bekleyişin bu türlüünü ilk defa görüyorlardı. Başkentteki Emniyet Sarayı'nın yedinci katında bu defa vücutlarında kurşun yaralarının acısını değil, cop darbelerinin sızısını hissederrek bekliyorlardı. Saat sabahın üçü olmuş, polisler soracaklarını sormuş, onlar da söyleyeceklerini söylemişlerdi.

Sekiz Kıbrıs'lı mücahit Birinci Şube'nin koridorlarında yan yana beklerken, gözlerinin önünden Kanlı Noel sonrasının olayları geçiyordu...

Kanlı Noel'in üzerinden yıllar geçmişti. "Kıbrıs Türktür Türk Kalacaktır - Ya Taksim Ya Ölüm - Kıbrıs Cumhuriyeti -

Federatif Kıbrıs" sloganlarıyla onbinlerce Kıbrıs'lı ve bütün Türkiye yıllardır uyutulmuştu.

Muhalefette iken dinamizmden, çıkarmadan dem vurup o günün yöneticilerini pısrıklıkla suçlayanlar, iktidara Kıbrıs'ı fethetme iddiaları ile gelmişlerdi. Gelmişlerdi ama, Kıbrıs'ı Türkiye'ye katmak bir yana, üstelik Türk cephelerini tutan mücahitleri uçak ve vapuruyla anavatanına taşımışlardı. Yarından bir şeyler umarak güneşte, karda, yağmurda elde silâh yıllarca bekleyen mücahitler, ellerine üçer yüz lira tutuşturulup Ankara sokaklarına salınmışlardı. Yemek, içmek, giyinmek, her şey bu üçyüz liranın içinde idi. Üstelik, Kızılay, üçyüz liralara zamında da ödemiordu.

Kıbrıs'tan gelen haberler ise üzücü idi, umutsuzdu. Rumlar, Türkleri kadın erkek avlamağa devam ediyorlardı. Türk Hükümeti'nin bu cinayetler karşısındaki tepkisi "sert bir nota"dan ibaret kalıyordu.

Barış Gücü olaylar karşısında seyirci idi. Rum yönetimi Türk

topraklarını parça parça ele geçiriyor, onbeş bin Yunan askerini de kendi ordusuna katıyordu.

Atina Cuntası, "Enosis'i" gerçekleştirmek için Makarios yönetimi ile anlaşma yolunda idi. Anlaşma sağlanmasa bile, Lefkoşe'de de faşist bir darbe yaparak adayı Yunanistan'a ilhak etmek için Atina'nın hazırladığı planlar deftere olmuştu. Yunan Kralı Konstantin'in Amerika ziyareti sırasında patronlarıyla bu "Enosis" tasavvurlarını gerçekleştirmek için görüşmeler yapıldığından şüphe edilmiyordu.

■ *İktidar Enosis'i gerçekleştirmek pazarlığı içinde...*

Buna karşılık Dr. Fazıl Küçük, Barış Gücü himayesinde yaz tatili yaparken turist Dışişleri Bakanı Çağlayangil, sayfiyelerde hayatının renkli günlerine yenilerini katıyordu.

Kıbrıs Türklerinin kendi başlarının çaresine bakmak yolunu seçmelerini önlemek için müca-

FAZIL KÜÇÜK
(Yaz tatilinde!)

ÇAĞLAYANGİL
(Renkli günler)

hitlerin komutanını Dr. Küçük'ün jurnallerine dayanarak geri çeken "Süleyman İktidarı", büyük bir gizlilik içinde Kıbrıs'ın pazarlığını yapıyordu. Yine Amerika'nın çıkarlarına hizmet edecek bir üsün Türkiye'ye veril-

mesi karşılığında koskoca Kıbrıs Adası'nı Yunanlılara teslim etmeğe çoktan hazır olan Demirel - Çağlayangil ikilisi, en çıkar yolun konuyu unutturmak olduğuna inanıyordu.

İşte bu sonu gelmeyen bekleyişte ki, 24 Ağustos perşembe günü mücahitleri caddelere taşırdı. Yayınladıkları bildiri ile "İkinci cepheyi anavatanda açtıklarını" ilân eden mücahitler, önce Zafer Anıtı'na bir çelenk koymuşlardı. Pek öyle kalababık da değillerdi.

İkiyüz mücahit daha sonra ellerinde övüzler olduğu halde Zafer Anıtı'ndan bakanlığa doğru yürüdüler. Hemen yanbaşlarında yürüyen toplum polisleri, aldıkları yeni 225 Liralık ödeneğin hakkını verebilmek için sabırsızlanıyor, "Hele bir tenha yere gelelim, hepimize duman atıracaksınız" diyorlardı.

■ *Kıbrıs mücahitleri coplanıyor, bayraklar yerde sürükleniyor*

Saatler 18.35'i gösterirken ikiyüz Kıbrıs'lı mücahit Atatürk Bulvarı ile Bakanlıklar Caddesi'nin kesiştiği kavşağa gelmişlerdi. Ne zaman ki, sağa, bakanlığa saptılar, Sükan polislerinin zorbalığı başladı. Özel büslerinden inen toplum polisleri coplarla mücahitlerin içine daldılar. Körpe vücutlarda mor izler bırakan coplar, olayları iz-

Bağımsız İnsan

İNSANOĞLU büyük doğuşuna tabiatla başlamıştır. İnsan soyu tabiatla doğuşunda hergün biraz daha birşeyler kazanıyor. Mağaradan atoma kadar insan soyunun büyük macerasının sonucu zafertir.

İnsanoğlu tabiatla savaşında boyuna yenmekte devam edecektir. İnsanoğlunun başına çok büyük bir belâ gelmezse, hergün biraz daha yenecektir. Her yeni buluş, tabiatı bir yenidir. İnsanoğlunun tabiat tutsaklığından biraz daha kurtuluşudur. Bugünkü insan dümden daha bağımsızdır. Yarınki insan - bugünkünden daha bağımsız olacaktır.

Bir de insanın insanla ilişkileri var. Derebeylik düzeninde, kölelik zamanında insan insanın daha çok tutsağıydı. Burjuva düzeninde insan daha bir bağımsızlaştı. İnsan bilimde, daha doğrusu bilim yoluyla tabiatla karşı bağımsızlaşır. Tutsaklığından kurtulurken, onu ezen, soyan, sömüren insana karşı da bağımsızlaşır, tutsaklığından kurtulur. İnsanın tabiatla karşı zaferi, insanın insana karşı zaferi aşağı yukarı bir paralellik gösterir, ya da göstermesi bilimsel olarak gereklidir.

Atomu bulan, uzaya giden insanoğlu öyleyse niçin bir sömürü düzeninde hâlâ. Kimdir, bu insanları tutsak eden sınıf, kınlarıdır bu tutucular ki, dünyamızı cehennem ediyorlar?

Bunu herkes biliyor, bunlar burjuvalardır.

Burjuva düzeni, insanın insanı sömürmesi, sömürmeyi, insanın insanı köle yapmasını meşru kılan düzen... Burjuva düzeni, eski günlere bakarak, derebeylik düzenine bakarak, elbette bir hürriyet aşamasıdır. İnsanoğlu burjuva düzeninde elbette daha hürdür. Ama günümüz için bu düzen artık bir kölelik düzenidir. İnsan insanı sömürdükçe, insan insanı aşağıladıkça, insan insanı köle gibi kullandıkça, ama bu işi nasıl yaparsa yapsın, ister o benim fabrikamda işçidir, diyerek, ister o benim tarlamda ırgattır, diyerek yapsın, bu düzen bir kölelik düzenidir.

Sömürüye bilimsel olarak karşı olduğu için, sosyal bilimlerde son aşama olduğu için sosyalizmin tenzeline yalnız be yalnız bağımsızlık vardır.

Sosyalizmin savası, insanı bağımsız kılma savaşidir.

Sosyalizm hürriyettir. Burjuvazi buna karşı en büyük yalanlarından birisini kavrıyor: Sosyalizm, tutsaklıktır, diyor. Hürriyet benim düzenimdedir, diyor. Onun hürriyeti şöyle bir hürriyete benziyor: Bir insanın elini ayağını bağlamışız. Bir de demir parmaklıkları bir yere kapatmışız. Bir de sesinin ulaşabileceği yere insan yaklaştırmıyoruz. Ona demiş ki, konuş konuşabildiğin kadar. Sen hür bir insansın.

Tekmil ekonomiyi, üretim araçlarını elinde tutarak proleteryanın elini kolu-

nu bağlayan burjuvanın hürriyetinin tıpkısı bu hürriyet.

Burjuva düzeni bir tutsaklık zinciridir. İçerde bir insan başka insanları tutsak kılarsa, o milleti başka bir millet de tutsak kılabilir. Tutsaklık bir bütündür ve sosyalizm bu tutsaklığa tümüyle karşıdır.

İçerdeki ve dışardaki sömürüye son vermektir sosyalistlerin amacı. Bütünüyle milleti bağımsız kılmaktır.

İnsan ve millet bağımsızlığına bir zarar nereden gelirse gelsin, ona karşı koymaktır. Bizdeki ahmak burjuvaların aldatmacaları alçakcadır. Biz tümüyle sömürüye karşıyız. Bir sömürüye son verip, başka bir sömürü düzenini kurmak çabası olabilir mi tümüyle bağımsızlık taraftarı olanların?

Bağımsız insan sosyalizminin tatbik edildiği ülkelerde ancak ve ancak olabilir. Eğer insan bir ülkede bağımsız değilse o ülkede sosyalizmin tatbik edilmiyor, demektir.

Milletleri bağımsız kılmak, insanları bağımsız kılmak, bu kadar tutucu güç karşısında o kadar kolay olmayacak ama, mümkün olacak.

Her şeyin dibi başı, anhası, minhası, başladığı bittiği yer insan bağımsızlığı, millet bağımsızlığı. Gerisi yalan dolan, yalan dolan.

Yaşar
Kemal

dövüldükten sonra mahkemeye verilmeleri ve olayların şiddet yolu ile bastırılmak istenmesi, bir bakıma Kıbrıs'ın da gittiğini, çıkmazdaki iktidarın artık zorbalığa sürüklenmekte olduğunu da gösteriyordu.

■ Zorbalık iktidarın "kirli oyun"unu günışığına çıkardı

Öküz altında buzağı aramayı fiyat haline getiren "Devr-i Süleyman", son olaylardan Rauf Denktaş'ı sorumlu tutmaya çalışıyordu. Oysa Denktaş, kendisine yürüyüş için başvuran mücahitlere "Bu işten vazgeçmelerini" salık vermişti. Denktaş'ın istediği başka şeydi. Meselâ, tekrar Kıbrıs'a dönüşünün sağlanması... Turist Çağlayangil bunun karşısında idi. Çünkü Denktaş, Dr. Küçük gibi her söylenene, her yapıpına, her direktife "evet" demeyecekti.

Silâhtan arınmış bağımsız bir Kıbrıs'a "hayır" diyen Süleyman iktidarının düşüncesi, olayları mümkün olduğu kadar kamuoyundan saklayıp Amerika'nın empoze ettiği pazarlığı ne bahasına olursa olsun bir sonuca ulaştırmaktı.

Ama, Sükan polislerinin zorbalığı, olup bitenleri halkoyundan saklamak şöyle dursun, kapalı kahplar ardında oynanan "kirli oyun"u bütün çıplaklığıyla açığa vurmuştur. İktidar, bundan böyle, emperyalist devletlerin dümensuyunda "Kıbrıs'ı satma" politikasını kolay kolay sürdürmeyecektir. Sürdürmesi ise, AP iktidarının temellerini her geçen gün biraz daha sarsacaktır.

Ve daha önemlisi, zorbalığa gılmekten başka çıkaryol bulamayan Süleyman iktidarı, Ankara caddelerinde gençlerle polisleri tekrar karşı karşıya getirmekle kendi kuyusunu kazmaktadır.

Çünkü zorbalık, hele çıkmazlardaki bir iktidar için geri tepen kahredici bir silâhtır!

PARTİZANLIK

■ Petrol Ofis'te yeni genel müdür geniş çapta tasfiye yaptı.

Adalet Partisi iktidarda bulunduğu yirmi iki aydan beri bütün devlet kademelerinde partizanlığı hakim kılmış ve köşe başlarındaki haysiyetli devlet memurlarını uzaklaştırıp yerlerine, kapıkulu olacak kimseleri getirmiştir. İktidarın bu tasarrufu, gerekçesini, Demirel'in İzmir'de TİRT ek tesislerini açarken söylediği şu sözlerde bulmaktadır: "Hiçbir müessese kendisini özerklik, müstakillik mefhumu içinde hükümlerle addedemez. Öyleyse bir âhengin kurulması lazımdır. Bütün mesele bir âhengi bulmaktır."

İşte bu "âhenk" diye bahsedilen partizanlık bütün devlet kademelerinde gerçekleştirilmiştir.

Tıp Lideri Aybar Vietnam'dan döndü

SAVAŞI GÖZLERİMLE GÖRDÜM!

AMERİKA'nın Güneydoğu Asya'da işlemekte olduğu savaş suçlarını yerinde tesbit etmek üzere Russell Mahkemesi Soruşturma Kurulu Başkanı olarak Kuzey Vietnam'a giden Türkiye İçişleri Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar geçen cumartesi Türkiye'ye dönmüştür.

Russell Mahkemesi Genel Sekreteri Denis Berger, Finlandiya Vietnam Komitesi Başkanı Dr. Henrik Foras ve La Croix Gazetesi yazarlarından Jean Bertolino'nun da dahil bulunduğu soruşturma kurulu, Birleşik Amerika'nın sivil halka karşı işlediği insanlık dışı suçları ve kullandığı yeni silâhları, yüzlerce tanık dinleyerek ve fotoğraflar çekerek tesbit etmiştir.

Yeşilköy Hava Alanında partitiller, sendikacılar ve gençler tarafından karşılanan Aybar, Vietnam izlenimleriyle ilgili olarak şu demeci vermiştir:

"— Memlekete dönmüş olmaktan, halkıma kavuşmaktan, partili kardeşlerime, dostlarıma kavuşmaktan çok sevinçliyim. Vietnam'da bir ay kaldım. Hanoi'nin son bombardımanlarında oradaydım. Amerika'nın işledikleri suçları gözlerimle gördüm. Vietnam halkı ile beraber o suçlara muhatap oldum. Amerikalılar Vietnam'da insanlık dışı bir savaş yürütüyorlar. Haince, sinsice silâhlar kullanıyorlar. Tazyikli bombalar kullanıyorlar. Amerikalıların Vietnam'daki savaşı, sandığınız ki, mahallî bir iştir. Hatta Güneydoğu Asya'ya ait bir savaş da değildir. Bu, bütün mazlum milletlere karşı yapılan bir savaştır.

Amerikalılar Vietnam'da halkı dize getirmek için aklın, hayalın almayacağı şekilde vahşice davranıyorlar. Vietnam halkı bu vahşet karşısında cesur, sakin, neticeden emin...

Çocukların her gün ölümle karşı karşıya kalmasının ne demek olduğunu biliyor musunuz? Kadınların, kızların, yetişme çağındaki insanların... Her gün, her dakika... Ama Vietnam halkı, hürriyeti için, bütün bizlerin hepimizin hürriyeti için bu savaşı kazanacağından emindir. Stratejik ihtiyatlar Güney Vietnam halkındadır, Amerika'da değil...

Kuzey Vietnam'da Hanoi'den başka şehirleri de gördüm.

Savaşı gözlerimle gördüm. Aklınızın

almayacağı cinayetler işleniyor. Güneydoğu halkı toptan işkence yapıyor. Halkı bir yerden bir yere "sürgün" ediyorlar. En uyanık olanı toplayıp, zindana atıp türlü işkenceler yapıyorlar. Güneyde işkence görmüş olanları gördüm. Bir genç kızın memesinin uçlarını koparmışlar. Resimleri var, göstereceğim. Baldırandan kerpentele et koparmışlar. Omuzunu kızgın demirle dağlamışlar. Körpecik, güzelecek kız... Bu bir tane değil... Savaş alanında olanlar, napalm bombası ile yakılan köyler de ayrı... Kuzeyde hergün, her dakika ölümle karşı karşıya insanlar... Beş yatağındaki çocuklar, gülüp oynayacak, öğlenecek çağda iken ölümle karşı karşıya... Bakıyorsunuz, düdüklü çalıyor; herkes sığınaklara koşuyor, işler duruyor, fabrikalar duruyor, tarladaki çalışma duruyor. Halk ordusuyla, mahalli kuvvetleriyle ve milis kuvvetleriyle çarpışıyor. Halk silâhını elinde taşıyor. Ağır makineli, hafif makineli...

Alarm düdüğü çaldı mı, işyerinde işlerini bırakıp silâha sarılıyorlar. Kaldığım otelde servis yapan garsonlar, düdüğü sesini duyunca silâha sarılıp damlara fırlıyorlardı. Tasavvur edin, bu durum on dakika sürüyor... Gürültü patırtı, bombalar atılıyor. Yarım saat sonra bir daha... Bu böyle devam ediyor.

11-12 Ağustos bombardımanlarında oradaydım. O gün hareket edecektim. Tam basın konferansı yaparken geldiler. Basın konferansında 200 - 250 gazeteci vardı. Bir çok binayı yerle yeksan ettiler. 21 - 22 Ağustos'ta tekrar geldiler. 21'inde bir hastaneye saldırdılar. 22'sinde Hanoi'nin en işlek caddesine altı bomba atıldı. Yüzlerce ev yıkıldı. Yüzlerce insan öldü. Binlerce yaralı var. Bombardımandan hemen sonra bombalanan yere gittik. Gördüğümüz şeyleri unutamam... Bir çoğuna bakamadım. Resimlerini çektik. Bir çocuğun kafası hurdahâş olmuştu...

Biz burada, hiçbir şey olmuyormuş gibi nası yemek yiyebiliyoruz, nasıl su içebiliyoruz? Hayret edilecek bir şeydir."

Aybar, Hanoi'de tesbit ettiği savaş suçları hakkında hazırlayacağı raporu bütün delilleriyle Russell Mahkemesi'ne sunacaktır. Mahkeme sonbaharda Amerika'yı Gönede ve Yasak silâhlar kullanmaktan sanık olarak yargılayacaktır.

UTANSINLAR!

İsveç'te yayınlanan "Star - Göteborgs - Posten" Gazetesi'nin 13.8.1967 tarihli sayısından:

"Barbro ve Güneş Karabuda'nın Türk Gibi Kuvvetli adlı röportaj filmi büyük bir ilgiyle seyrettik. Kendileri, bildiği gibi, Türkiye'nin itibarını sarsacak faaliyette bulundukları iddiasıyla seyahat hürriyetleri kısıtlanmış olduğundan, İsveç'e dönmemeğe diretiler. Türk Gibi Kuvvetli programı, Türkiye'nin yabancı memleketlerdeki itibarını sarsmaktan çok uzaktır. Barbro ve Güneş Karabuda'nın Türkiye'yi özellikle televizyonda tanıtmak için gösterdikleri çaba cezalandırılmak yerine mükâfatlandırılmakla oldu."

ANTİN NOTU : Bu film İskandinavya'da 5 Milyon televizyon seyircisine Türkiye'yi tanıtarak, film yapımcıları Karabuda'lar, pasaport verilmediği için MİA İsveç'e dönmemeğe diretiler.

"Âhenk" operasyonuna en sonuna kadar direnen tek müessese Petrol Ofis olmuş, ancak o da neticede Süleyman iktidarının tasfiye gilyotininden kendisini kurtaramamıştır.

Genel Müdür Kenan Onat bu görevden uzaklaştırıldıktan sonra yerine getirilen Zeyyad Karapazar, derhal tasfiye operasyonuna girişmiştir. Karapazar, Şişen, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in hismidir. Sezgin'i ise tarife hacet yoktur. Sezgin, ilk ününü 27 Mayıs öncesinde İmroz ve Bozcaada rumlarının birkaç bin oyunu alabilmek için azınlık okulları statüsünde değişiklik yapılmasını sağlamakla kazanmıştır. İşte bu Sezgin'in adamı olan Zeyyad Karapazar'ın emriyle derhal Petrol Ofis bünyesinde yevmiyeli olarak çalışanların işlerine son verilmiş, otuza yakın memur doğuya atanmıştır.

Ayrıca, Planlama Müdür Yardımcılığına, Genel Sekreterliğe, Zat İşleri Müdürlüğüne, Emniyet Müdürlüğüne, Ulaştırma İşleri Müdürlüğüne, İstanbul Bölge Müdürlüğüne, Tanıtma ve Propaganda Müdürlüğüne birer emekli albay tayin edilmiştir. Yüksek dereceli kadrolara getirilenlere de acele birer ek görev verilmiştir. Ek görev alanlar arasında Teftiş Heyeti Başkanı Nihat Göneng, Genel Müdür Yardımcısı Ruhi Orbay, Genel Müdür Zeyyad Karapazar, İstanbul Bölge Müdürü Ferda Somer, Ge-

nel Sekreter Kemal Güner, Genel Muhasebe Müdürü Adil Mo-din, Akaryakıt Müdürü Müştak Dikorman da vardır.

Anayasa, genel müdür ve müstahırların devlet memurları arasından atanması gerektiği hükümünü koyarken, bugün bir çok genel müdür sözleşmeler ve yevmiyeler ile çalıştırılmaktadır. Bu gayrikanunî tasarruflar karşısında hukukçular günları söylemektedirler:

"Bugünkü şartlar altında, devletin asıl ve sürekli hizmetlerini yapmak görevini alan kimselerden yevmiyeli ve sözleşmeli olanlarla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açılabilir."

TÖS KURULTAYI ÇOK ÇEKİŞMELİ GEÇTİ

■ Yeni yöneticilerin başlıca görevi TÖS'ü kısır çekişmelerden kurtararak öğretmenleri bir çatı altında toplamaktır.

TÜRKİYE Öğretmenler Sendikası bünyesindeki anlaşmazlıkları gidermek ve yeni bir ekip kurmak üzere olağanüstü toplanan TÖS Kurultayı geçen hafta bir seri çekişmeli oturum yaptıktan sonra, Fakir Baykurt'u yeniden başkanlığa getirdi.

TÖS Kurultayı ile ilgili kulis çalışmalarını aylarca önce başlamış, kongreye 15 gün kala yoğun bir hal almış bulunuyordu. Nafiz Şentürk, Mustafa Şamli, Behzat Ay, Mehmet Başaran, Hüseyin Başaran ve Talip Apaydın'ın desteklediği Fakir Baykurt genel başkanlığa seçilebilmek için ortam hazırlarken, Feyzullah Ertuğrul, Hasan Erdoğan, Tefik Yılmaz, İzzet Üstün'ün desteklediği Aydın Aydemir, Baykurt'un karşısına çıkmaya hazırlanıyordu. Kars Grubunun desteğini alan Dursun Akçam da başkanlık için iddialı idi. Son bir kaç gün içinde Veli Demiröz'ün desteklediği Mümtaz Soysal'ın ismi de başkan adayları arasına girmişti.

■ **Tiyatro TÖS Sendikaya kaç liraya mal olmuş?**

22 Ağustos sabahı başkentin Küçükkesat semtindeki Çırağan Salonu'nda toplanan kurultayı Genel Başkan Feyzullah Ertuğrul bir konuşma ile açtı. Ertuğrul'un özellikle sendikacılık konularına değinen konuşması sürüp giderken kulislerde birazdan okunacak Denetleme Kurulu raporu tartışılıyordu.

Rifat Kelecioğlu, Hamdi Korum ve Dursun Kut'un imzalarını taşıyan Denetleme Kurulu raporunun en ilgi çekici yanı Tiyatro TÖS ile ilgili bölümdü... Bu bölümde şöyle deniliyordu: "Sendika başkanı ile Sermet Çagan arasında 14.7.1966 tarihinde yapılan anlaşma ile kurulan Tiyatro TÖS'e o tarihten 20.7.1967 tarihine kadar 54 Bin 919 Lira 50 Kuruş gönderildiği, buna karşılık tiyatrodan gelir olarak sendikaya herhangi bir parayı gelmediği anlaşılmıştır. Ancak, sendika mali danışmanı Mehmet Oktay'ın 20.1.1967 tarihli raporundan anlaşıldığına göre, sendikanın tiyatro için ödediği parayı dışında ayrıca 28 Bin 556 Lira 50 Kuruş borcu bulunduğu anlaşılmıştır. Sendika temsilcisi Mehmet Özgüçlü'de bulunan ve halen kapatılmamış olan 4 Bin 662 Lira 21 Kuruş ile birlikte Tiyatro TÖS'ün sendikaya yüklemiş olduğu borç ve masraf tutarı

97 Bin 719 Lira 14 Kuruş olarak meydana çıkmaktadır."

Denetleme Kurulu raporunun dördüncü sayfasında ise Suluca ve Narlı tatil kamplarının 62 Bin 265 Lira 80 Kuruş zarar ettiği belirtiliyor, ayrıca İstanbul Şubesi'ne verilen 5 Bin 900 Lira avans ile yöneticilerin yollukları tutarı olan 13 Bin Lira üzerinde de duruluyordu. Bu durumda ortaya, yönetim kurulunun ibrâ edilip edilmemesi konusu çıkmıştı...

■ **Taraflar arasında tartışmalar patlak veriyor**

Kongre başkanlığı seçimini Cemal Başbay'ın kazanması ve altı komisyonun seçim sonuçları, Fakir Baykurt'un genel başkanlığa doğru ilerlediğini gösteriyordu.

İkinci gün, Mümtaz Soysal, Dursun Akçam silinirken, genel başkanlık için ortaya yeni bir isim çıkmıştı: Çetin Özek... Özek, ikinci gün çalışmalarında patlak veren usul tartışmalarında yaptığı konuşmalarla denge unsuru olduğunu ortaya koymuştu. Aslında, yalnız olağanüstü genel kurulun değil, TÖS'ün denge sağlayacak bir lidere ihtiyacı vardı. Ancak, tüzüğe göre genel başkanın mutlaka Ankara'da görevli bir kimse olması zorunluluğu, Çetin Özek'in adaylığına imkân vermiyordu.

Öğleden sonraki oturumda Öğretmenler Bankası'nın TÖS delegelerine bir kokteyl parti vereceği haberi yayıldı... Başkan, Öğretmenler Bankası'nın çağrısını açıklayınca söz isteyen Baykurt, "Banka mı ticarethane mi olduğunu bilmediğimiz bir müessesenin çağrısını kabul edemeyiz. Üstelik zamanımız dar, yapılacak işimiz çoktur" dedi. Ve başka delegeler de "Adını adından alan bankanın bizi istismarı yeter.. Bu da, bir firmanın ortaya attığı gorap reklâmı gibidir.." diyerek kokteyle gitmeyi reddettiler.

Yönetim Kurulu adına konuşan Feyzullah Ertuğrul, üç saatlik konuşmasında kendisini ve arkadaşlarını savunduktan ve bir çok gerçekleri dile getirdikten sonra eski genel başkan Fakir Baykurt, kendisine satıldığı ileri sürerek söz aldı. 2 saat 55 dakika süren konuşmasında Baykurt da, Ertuğrul gibi, önce kendisini, sonra da eski çağışma arkadaşlarını savundu. Baykurt konuşurken delegeler yalnız dinlemişlerdi. Fakat o gece konuşma yorumlandı ve üçüncü günün elektrikli havası kendiliğinden hazırlanmış oldu.

Üçüncü günün sabahı bazı tiyeler Aydın Aydemir'e de söz verilmesini istediler. Bunun üzerine verilen önergeler bir anda başkanın önünü doldurmuştu... Aydemir'in konuşup konuşmaması tartışılırken Tefik Yılmaz, Hasan Ertuğrul, Feyzi Çimen, Kaya Turan, Etem Kumbas, Fakir Baykurt, Feyzullah Ertuğrul, Sadrettin Eyüboğlu arasında hiç de akademik olmayan konuşmalar geçti... Başkan oturuma onbeş dakika ara verdiği halde tartışmaların uzun süre arkası kesilmedi.

TÖS Kurultayı'nda öğretmenler toplantı halinde...

Neticede kurultay hiç kimsese söz verilmemesini kararlaştırdı ve sık sık kulakları tırmalayan cümleciklerin geçtiği tartışma görünüşte bitti. Fırtınadan sonra yönetim ve yürütme kurulları 50'ye karşı 120 oy ile ibrâ edildi.

Daha sonra yapılan seçimler sonunda Yürütme Kurulu'na Fakir Baykurt, İ. Safa Güner, Doç. Dr. Türkaya Atabv, Rahim Eren, Fikri Uğur, Ömer Aslan, Ahmet Cenân, Murat Şen ve İsmet Baran seçildiler.

■ **TÖS Yürütme ve Yönetim Kurullarına kimler seçildi?**

Yeni yönetim kurulu ise şu öğretmenlerden kuruldu: Hüseyin Kılıç, Murat Kahyaolu, Ekrem Kabay, Mehmet Başaran, Mehmet Öztekinçit, Nazif Şentürk, Cahit Batmaz, Veli Demiröz, Mehmet Güner, Veli Asan, Ergun Bozbeke, Veli Caner, Kemal Gülnaz, Belgüzar Bulut, İbrahim Yaprak, Mustafa Özgür.

Bu seçim sonuçları TÖS'ü içine sürüklediği anlaşmazlıktan kurtarmış mıdır, yeni yöneticiler TÖS'ü yekvücut olarak geliştirebilecekler midir? Bunu zaman gösterecektir.

Hacının ezdiği cümle

Bu yazıyı ardından CIA (Cay) koşuyormuş gibi okuyacaksınız.

ÇOK efkârlıyım gardaş gafam kızıyor valla bi de milliyetçiyim bunlar milletçi olsunlar bir kerem hangi harbe katılmışlar kimi kimseyi öldürmüşler mi ben kaçarken beş kişiydik dişine kadar süâhli nasıl öldürdük gavuru haa üstünden on luyı altını çıktı tabancası da caba biz öyle milliyetçiydik işte kürtuluşünü sevsinler itlerin ulan savaş böyle olur kıştırdın mı haklıyacaksın herifi atattırkıçlıymışlar hem de görmüş mü ulan ırzı gurıklar mustafayı ben gibi masasında bulunmuşlar mı içmişler mi heraber rahmetiyle konuşup anlaşmışlar mı lâkin işte bir yânis lâf ettim de govdıydı benî ama olur değel mi herkesin başında yânis biz bunlar gibi yânis etmiyoruz ama halkıyız diye de çıkıyoruz ortaya halkı tanıuyorlar çünkü halkı çalıştıracağını gardaş dün pezevenk mahşadun orda bir yosma ya atladık bir tevâtür ulan dedim gız yapma böyle yüz bangmot bu gel fabrikama namusunla çalış geceleri de benle çalışırsın çalışmazsan ama yosma olursun böyle ahlâk der buna derim ben işte gardaş biz allaha sığınmışık dün lan o it oğlu demurâ bekeci olacak bu yira yaradana sığınıp bir şamar yurdum hak dinsize lan adamı hasta diye kapıdan koyvermiş nolur yani ağzından şuncacık gan geldiyse ben onun ağzına tüh mehemmed lan ağzım kurudu bize getir lan gonsolsun hediyesi şiseden ah gardaş kimseye anlaşıramıyorum herşeylerin bir zamanı var toprak dağıtılmaz mı dağıtılır ya onun da bir zamanı var geçen müzakerede izah ettiriverdim dedim önce ben dağıtım toprakları lâkin toprak döversun lan bu küylü milletini bunca bos dururken toprak işleyin bir kerem şunları sonra isteyin hacıdan toprak yetmez ki düzüye bir de su ister gardaş kimin kime değel mi ya üçal teşebbüs ne hıncıları var ki lan biz ki ecel teşebbüssüz topundan ırzı gurıkların gömünist deyyuslar hakkı hacıdan nah alırsınız lan hak bu allah verdi allah alır lan nah veririm ben size lan bunlar urusdan para yiyor alimallah oğlum şu ameriha gonsolusunun yolladığı viskidin bir dek daha ver boğazım gurudu lan ben de sahiya o parti mantığına gidip de bunların topunu dama attırmazsam lan insanıyat diye bir şey var kesmeli lan bunları doğramah insanıyat diye bir şey var lan.

Can YÜCEL

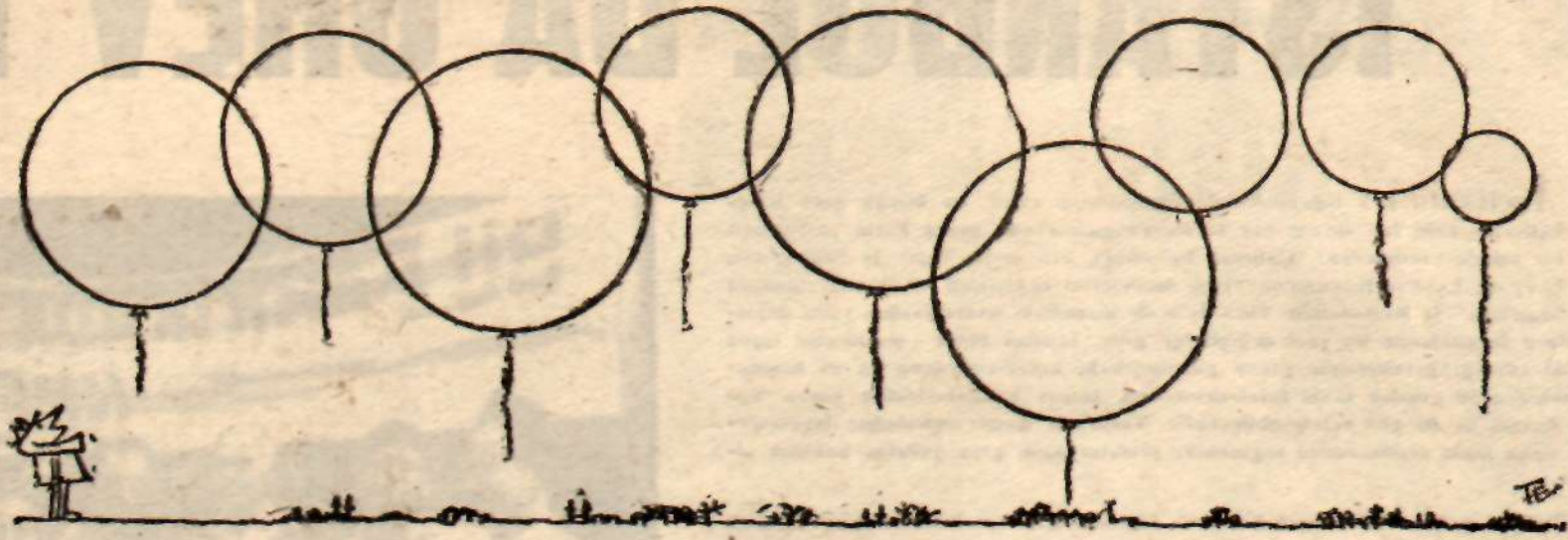
Cemal Süreya'nın büyük bir titizlikle hazırladığı antoloji

100 AŞK ŞİİRİ

1923'ten bu yana Türkçede yazılmış en güzel aşk şiirleri. Fiyatı 7,5 Lira.

GERÇEK YAYINEVİ
P.K. 655 — İSTANBUL

(Ant Der: 300)

— Oooo!.. Süleyman bey gene burılardan geçmiş...

İŞÇİ HAREKETLERİNDEKİ YETERSİZLİK

FETHİ NACİ

ÇOK değil, daha bir iki yıl önce gazetelerin yedinci sayfalarından adım adım birinci sayfalara yürüyen grev haberleri, bugün gene eski yerlerine, yedinci sayfalara dönmüş durumdadır. Ortalıkta görülen genel bir ilgisizlik, bir dağınıklık, bir işi olurlarına bırakmadır. Bunun içindir ki Adalet Partisi iktidarı işçilere zaten kısıtlanmış olarak verilen hakları daha da sınırlandırmak için zamana elverişli bulmuş ve harekete geçmiştir.

İşçilerin daha iyi yaşama düzeyine ulaşabilmelerini sadece ekonomik mücadeleye bağlayan birtakım sendika liderleri, yıllar yılı toplu iş sözleşmesi ve grev sözlünü etmişler, bu haklar elde edince her şeyin düzeleceği görüşünü yaymışlardır. Sonuç ne olmuştur? Milli gelir içinde işçilerin payı mı artmıştır? İşçilerin çalışma şartları mı düzelmiştir? İş güvenliği mi sağlanmıştır? Bunlara olumlu cevaplar vermek mümkün değildir. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün milli gelir zincirleme indeksinden yararlanarak arkadaşımız Kenan Somer'in yaptığı hesaplar (ANT, sayı: 5) işçilerin reel ücretlerindeki artışın reel milli gelir artışından düşük olmakta devam ettiğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, sanayi sektöründeki yıllık reel artış oranıyla ortalama ücretlerin yıllık reel artış oranı arasındaki fark 1962'de 4,8'den 1963'te 2,5'a doğru küçülürken, toplu sözleşme döneminde, 1964-65 yıllarında, 1,3'ten 4,8'e doğru büyümüştür. Yani toplu sözleşme döneminde, işçilerin lehine değil aleyhine bir gelişme görülmektedir. Bu konuda kısa dönem tahlilleri yanıltıcı yargılara sürükletebilirsek de Türkiye'de genel gidışın işçilerin lehine olmadığını söylemek mümkündür.

Fiyat yükselişleri, para darlığına ve ekonomik durgunluğa rağmen, devam etmektedir. 1966 haziranı ile 1967 haziranı arasında fiyat artışı İstanbul'da yüzde 17,9, Ankara'da yüzde 8,5'tir. Toplu iş sözleşmeleriyle elde edilen ücret artışları, fiyat yükselişlerini izlemekten uzaktır.

BÜTÜN bu gerçekler elbette sendikal mücadelenin bir işe yaramadığı anlamına gelmez. Sendikalar, üyelerini bilinçlendirerek, mücadelelerini

sürdürerek işçi sınıfının ekonomik ve toplumsal çıkarları için ellerinden geleni yapacaklardır. Önemli olan, bu mücadele içinde işçilerin bir sınıf bilinciye varabilmeleri, ve yapılan sendikal mücadelenin zorunlu olmakla birlikte yeterli olmadığını, politik bir güç haline gelmeden sömürden kurtulmanın, insanca bir yaşama düzeyine erişmenin imkânsız olduğunu kavrayabilmeleridir. Yani işçilerin işçi gibi düşünmege başlayabilmeleridir. Oysa, işçiler, Türkiye'yi bir yarı sömürge şartları içinde tutmak isteyen Amerikalılar ve Amerikalılardan aldıkları paralarla işi davasını yürütmeye kalkışan Türk-İş yöneticileri tarafından sözlüm ona bir "partiler üstü politika" ilkesiyle sınıf bilinciye ulaşmaktan alıkonulmuş, komp-rador-ağa-ittifakının bir oy deposu olarak kullanılmışlardır.

İŞÇİLERE tek meselenin ücretlere bez-on kurus-zam koparmak olduğu telkin edilmiştir. Türkiye'de gerçek sanayi işçisi niteliği taşıyan işçi sayısının azlığı; fabrikalardaki işçi yoğunluğunu bir ayağı köyde olan vasıfsız işçilerden meydana geliş; işçi devrinin, yani bir yılda işten çıkan işçilerin toplam işçi ortalamasına olan oranının çok yüksek oluşu; ayrıca yoğunluğu teşkil eden ve bir ayağı köyde olan işçilerin aldıkları asgari ücretin bile köydeki yaşama şartlarının çok üzerinde oluşu, bütün bunlar, işçilerin bir sınıf bilinciye erişmelerini ve uzak hedefler için mücadele edecek olgunluğa varmalarını gerektiren sebeplerdir. Bunun içindir ki ücretlere bez-on kurus-zam koparmak, hâlâ, büyük işçi yoğunluğu için tek önemli mesele olarak kalmaktadır. Bu, elbette, geçilmesi gereken bir safhadır. Nitekim yeryüzünün en büyük devrimini yöneten adam da şöyle diyor-du: "İşçilerde sosyal-demokrat bilinç henüz olamazdı, demiştik. Bu bilinç onlara ancak dışardan gelebilirdi. Bütün ülkelerin tarihi bize gösteriyor ki, yalnız kendi gücüyle, işçi sınıfı ancak trade-union'cu bilince ulaşabilir, yani patronlarla mücadele etmek ve hükümeti işçi çıkarlarına uygun kanunları çıkarmaya zorlamak için sendikalarda birleşmek gerektiği kanısına varabilir ancak. Sosyalist doktrinse entellek-

tüeller, aydınlar, egemen sınıfların öğrenim görmüş temsilcileri tarafından işlenip kurulmuş olan ekonomik, tarihsel ve felsefi teorilerden doğmuştur."

Türkiye'de işçi lideri diye ortaya çıkanlar, ya-kın zamanlara kadar, işçilerin trade-union'cu bilinç-ten öteye geçmemeleri için ellerinden geleni yapmışlardır. Türkiye gibi geri, tarımsal yapılı bir ülke-de bütün meselelerin içiçe olduğu gerçeğini, mesela sanayileşme ve işsizlik meselesiyle toprak reformu meselesinin birbirinden ayrılmaz seyler olduğunu görmemezlikten gelmişler, işçilerin de görmelerine engel olmaya çalışmışlar; işçi sınıfının görüş ve kavrayış ufkunu bir işyerinin dar çerçevesi ile sınırlandırmak istemişlerdir. Bu görüşe tepki olarak doğan DİSK, ilk defa Türk işçi sınıfının gerçek çıkarlarını dile getirmeye başlamış, işçinin görüş ufkunu fabrikaların dar çerçevesinden bütün toplumsal ve ekonomik meselelere doğru genişletmeye çalışmıştır. Ne var ki tabandaki kitlelerin henüz gerekli bilinç seviyesinden çok uzak oluşu DİSK'in önüne oldukça önemli engeller çıkarmaktadır.

TÜRKİYE'de büyük halk yoğunluğu, gerçeklere, genellikle, yaşanmış deneylerden geçerek varır. Önümüzdeki yıllar, "toprakta öğrenip kitapta bileyen" halkımıza birçok gerçeği en somut biçimde öğretecektir. İşçiler de yalnız sendikalarda yapılan mücadelenin yetersizliğini, fabrika ile çerçevelenen görüş ufkunun işçilere değil işverenlere yarayacağını kısa zaman bittecrübe öğreneceklerdir. Fakat bu kendiliğinden gelişmeye bel bağlayarak oturup beklemek hiç bir ülkenin sosyalist mücadele hareketinde görülmemiştir. Her yerde sosyalist örgütler, işçi sınıfına bir sınıf bilinci kazandırmak için kendi şartlarına uygun yolları arayıp bulmuşlardır. İşçinin sınıf bilinciye erişmesi bir eğitim işidir, ama bu eğitim ana mekteplerinde değil, siyasi partilerde olur. İşçi, işçi gibi düşünmesini ancak kendi partisi içinde ve sosyalist aydınlarla ortaklaşa mücadele süresinde öğrenecektir. Bu bakımdan tek sosyalist örgütümüzün bu konuda neler yaptığı doğrusu meraka değer.

İSTANBUL'DA GREV DA

İŞÇİLERİN hak mücadelesini görmezlikten gelen, en büyük grev hareketlerine dahi tek satırda yer vermeyen gazetelerde geçen hafta patronlara bir müjde veriliyordu: "Çalışma Bakanlığı, 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun bazı maddelerini değiştiren bir kanun tasarısı hazırladı." İş Kanunu'nun Türk İş'in de ihanetiyle işverenlerden yana değiştirilmesinden sonra tezgâhlanan bu yeni değişikliğe göre, bundan böyle sendikalar toplu sözleşmenin ihlâl edildiği gerekçesiyle greve gidemeyecek, kararlaştırılmış ya da başlanmış bir grev, eskiden 30 günden fazla ertelenemezken, tasarı kanunlaştıktan sonra Bakanlar Kurulu kararı ile 90 gün ertelenebilecektir. Tasarının amacı ortadadır: İşverenlerin işçiyi biraz daha fazla sömürmesini sağlamak, proletaryanın grev yoluyla hakkını almasını önlemek.

Süleyman iktidarı, patronlara minnet borcunu ödemek için bu tasarıyı tezgâhlarken İstanbul'da beş grev birden devam ettirililmektedir. ANT ekibi geçen hafta bütün grev yerlerini dolayarak işçilerin isteklerini, patronların oyunlarını yerinde tesbit etmiştir. Ve görülmüştür ki, bu grevler başarıya ulaşsa bile işçilere birşey sağlamayacak, onu sefaletten kurtaramayacaktır. Bunu işçiler kendileri de görmekte ve meselenin üç beş kuruş zanaat almak değil devlet yönetimine bizzat ağırlığını koyarak çıkarcı düzeni değiştirmek olduğunu anlamaktadırlar.

Yenildik, kardeşler!

Grevler her zaman yüzde yüz başarıya ulaşmaz. Yenilmek de var... Biz yenildik, kardeşler... 10 Kuruş'a mal ettiği renkli gazozu 60 Kuruş'a satan Fruko-Pepsi Cola'nın şoför muavinleriyiz... Ayda dört yüz liraya günde 11 saat çalıştırılıp sömürülen insanlar... Bütün isteğimiz günde sekiz saat çalışmaktır... 65 kişi girdik greve... Paraf tehdit, şantaj, ihanet... Bugün işte dört kişi kaldık. Yenildik kardeşler. Bakın, siz bizimle konuşurken fabrikadan dübünle bizleri gözlüyorlar. Grevi çöktürdüler, işçi yenildi... Ama işçi sınıfı yenilmez... Bugün kaybettik, bir dahaki sefere kazanacağız, mutlaka kazanacağız. Düzeni değiştirerek kazanacağız!

Kardeşimizin yüzünde patronun simi çok iş güvenliği istiyoruz. Takdir... Amerikan sermayesinin bizleri daha hepsi karışmızda... Ne kanun, ne mü... sürükleniyoruz. Bu sadece bir ka...

GASI

Sekiz aydır grevdeyiz!

Burası Demirkapı... Emin Öz'ün ait Timsah Lastik Fabrikası işçileriyiz... Çoluk çocuk 12.80 Lira yevmiyeye bakıyoruz. Patronun bütün isteğimiz yevmiyeye üç buçuk lira zam... "Zırnık vermem" diyor... Onun içindir ki sekiz aydır grevdeyiz... Patronun istihsalı günde 1400 çift ayakkabıdan 200 ayakkabıya düştü... Zararı yarım milyona yaklaştı, ama işçiye zam vermiyor... Resmi makamlar da bizi unuttu... Sendikamız sağılsun. Onun desteğiyle dayanacağız. Ama bu üç buçuk lira bizi kurtaracak mı? İnsan gibi yaşayacak mıyız? Kurtulacak mıyız?

Bir kilo pirinç parası...

Burası Yedikule... Gabriel Gavrieloğlu'na ait tekstil fabrikası işçileriyiz... 250 kişi, kadın erkekleriyle hepimiz 52 gündür grevdeyiz... Bütün isteğimiz, günde 320 Kuruş zam, 1 kilo pirinç parası... Bir de sosyal haklar... Patron işçiyle adeta alay ediyor... Adam satın alıp grevi kırmak için yapılmadığını bırakmıyor. Sömürdüğü kişilere "evladlarını" diye başlayan mektuplar gönderip adam kayırmaya çalışıyor. Hükümet de ondan yana... Ama biz İstanbul Tekstil Sendikası'nın çevresinde kenetlenmişiz. Geç de olsa haklarımızı alacağız. Ömrümüz yetmezse çocuklarımız...

Amerikan sömürüsüne karşı...

Sömürdüğü Singer grevcileriyiz... Bir aydır grevdeyiz. Ücret zammından daha fazla bir personelin yirmi gün sonra işverenin kaptisiyle işinden edilmemesini, bu sömürmemesini sağlamak mücadelesi bu... Hukukçusu, polisi, milletvekilıyla Her gün grevden mal kaçırmaya kalkışıyorlar... Kavga, çatışma, karakollara kağıdı değil, Amerikan sömürüsüne karşı emekçi sınıfının savaşıdır.

İşçi parasıyla işçiyi sömürüyorlar

Bizler, Sosyal Sigortalar Kurumu büro işçileri... İş güvenliği istiyoruz... Grevimiz, Sosyal İş'in grevi bunun için... Şimdilik 18 ünitede 2300 grevci... Yakında diğer ünitelerle 5 Bin'i bulacak... Ama işçinin hâlâ derdini dinleyen yok. Genel Müdürün Çımarık'ta, önceki müdürler Akçay'da yan gelmişler, "Keyfimize bakarız" diyorlar... Hükümet? Ankara'da hükümet yok... Dert anlatacak bakan yok... Olan öteki işçi kardeşlerimize oluyor, Sosyal Sigortalar'dan haklarını alamıyorlar... Ve baki bizi ezenlere... İşçi parasıyla işçiyi sömürenlere.

Az gelişmiş ülkeler iki tehlike karşısında

HALÜK TANSUĞ

MİLLETLERARASI politika sözlüğüne giren iki kelime var: "Vietnamlaşma" ve "Kongolaşma".

Dünya olaylarını derinliğine izleyebilmek için, bu iki sözcüğün pratik anlamlarını kavrayabilmek gerek... Aralarındaki mânia farklarını ayırtabilmek şart...

Çünkü, ilk bakışta birbirinin eşi gibi görünen bu kelimeler, aslında birbirinin zıddı denilebilecek durumları yansıtır.

Söyle ki, "Vietnamlaşma", halk kütellerinin sosyal adaleti silâh yardımıyla gerçekleştirmeye çalışmalarıdır. Bir nevi, istiklâl Mücadelesi'dir.

"Kongolaşma", geri kalmış ülkeler ortamında, birden fazla kapitalist büyük devletin kendi aralarındaki bünyevi menfaat çatışmalarını son haddine vardırmalarıdır.

"Vietnamlaşma", ilk, Anayasa alanında başlayabilir. Yunanistan'da olduğu gibi, kanunî ve parlamenter bir noktadan hareket edebilir.

Başka deyişle, evvelâ iktidarda. Anayasa'ya uygun bir rejim vardır (Papandreu hükümeti gibi). Bu rejim, kanunî ve parlamenter usullerle, sosyal adalet (şu yerya bu derece) çıkarı açma niyeti güder.

Böylesine kanunî bir rejimin "müesses sömürücü menfaatlere" tehlike teşkil edebileceği anlaşıncı, gerici çevreler (mutlu azınlık mensupları) telaşlanırlar. O zamana kadar işletteledikleri komprador sömürme sisteminin yıkılabileceğini sezerler. Menfaatlerini muhafaza uğruna, parlamenter demokratik rejimi bir kenara itme kararı alırlar.

Zaten, dışarıdaki "büyük kapitalist devletler" de, sosyal adaletle uygun bir rejimin misal konusu ülkede kurulmasına karşıdır. Çünkü, böylesine bir gelişme, kapitalist devletlerin gündelik menfaatine aykırı olacaktır.

Öyle ya, kapitalist sistem, yalnız kendi içerisindeki halk kütellerini değil, aynı zamanda (hattâ daha büyük oranda) ya-

bancı fakir ülkelerdeki halk kütellerini sömürme esasına dayalıdır.

Geri kalmış bir ülke kolaylıkla sosyal adaleti kendi hudutları dahilinde gerçekleştirebilir, olay, diğerlerini de aynı yola sürükleyebilir. Dünya yüzündeki bütün geri kalmış ülkelerin sosyal adaletle kavuşmaları, ortada sömürülecek memleket bırakmaz. Dolayısıyla da, sömürülecek yabancı pazarlar bulamama sebebiyle, sömürme esasına dayalı kapitalist rejimler çökerler.

Neticede, parlamenter yoldan sosyal adaleti gerçekleştirmeye yeltenen misal ülkede, (menfaat

KAO KY
(Amerikan kuklası)

birliğine sahip) mahallî kompradorlar ve yabancı kapitalist kuvvetler işbirliği yaparlar; darbe hazırlarlar. Kanunî rejimi, meselâ Yunanistan'da olduğu gibi, askeri darbeye devirirler. Yerine, kukla faşist bir diktatörlük getirirler.

Vietnam'daki Amerikan askerleri ne uğruna savaşıyor?

ÇOMBE
CEZAYİR'DE
(Uşakların alâbeti!)

İşte, iktidara zorla gelip oturmuş faşist idareye karşı halk kütelleri, yegâne çıkaryolu bir istiklâl Harbî'nde (silâhlı ayaklanmada) bulacaklardır.

Başlangıçta, bu silâhlı ayaklanma, basit bir iç harp karakterindedir. Ortada tam bir "Vietnamlaşma" henüz yoktur. Fakat, iktidara zorla geçen

DIŞ YORUM

Hüseyin BAŞ

Ö

BÜK gözlerinin gördüğü hayli su götürsen İsrail savaş çılgınları, ellerine tutuşturulan boylarından büyük Pyrrhus zaferinin ağırlığı altında politik alanda olduğu gibi askeri alanda da büyük bir şaşkınlık ve telaş içinde, zaman zaman destekçilerini bile kızdıran potlar kırmakta, fetih hayalleri uğruna saplandığı bataktaki Amerika'nın Vietnam'daki durumu gibi, kıpırdadıkça kaçınılmaz bir biçimde dibe doğru kaymaktadır.

Birleşmiş Milletler'in 1947'deki Şeria'nın batısını kapsayan federe bir arap devletinin kurulmasını öngören kararını o gün bugün ısrarla reddeden İsrail'in şimdi birden bire "aşka gelerek" federeasyona ilhya etmeğe ve hele "Arap Projesi" adını verdikleri bu tasarıyı Birleşmiş Milletler'in kararının uygulanması gibi göstermeğe kalkışması, yukarıda sözünü ettiğimiz şaşkınlık ve telaşın şaşmaz belirtisi olarak sayılmak gerekir.

Gerçekten de, Birleşmiş Milletler'in 1947'de öngördüğü federasyon ile Telaviv'in nalcı keseri gibi kendine yontan Arap Projesi arasında dağlar kadar fark vardır. Uluslararası kuruluşun onayladığı karar suretinde Ürdün'ün Şeria'nın batı kesiminde kalan topraklarını kapsayacak olan Arap

devleti, bağımsız bir devlet olmakla birlikte, bir koridorla da, Gazze'ye bağlanarak denize çıkışa sahip olacaktır.

Oysa, Telaviv'in bezirgân hesabı, Ürdün'ün silâh zoruyla gaspedilen en mümbit topraklarını dış politikası ve savunması İsrail'e bağlı bulunacak düzmece Arap devleti aracılığıyla dolaylı bir biçimde İsrail'e ilhak etmeyi öngörmektedir. Arap Projesi'nin İsrail'in işgali altında bulunan Gazze Şeridi, Sina Yarımadası, Süveyş ve Kudüs ile ilgili bölümleri de ezişendireci nitelikte... Telaviv, bu bölgelerde de kendi kendine hem gelin hem de güvey olmak sevdasında... Gazze Şeridi, it edilecek, Kudüs konusunda ise hiçbir taviye yanasmak yok. Siyonizm'in gizli ya da açık bendeleri, Kudüs'ü uzun bir süredir İsrail'in başkenti olarak anmak fırsatını kaçırmakta birbirleriyle yarış etmekte.

General Dayan ve gizli tedhiş örgütlerinin başkanı İleri Begin ise, Ben Gurion'un "Büyük İsrail İmparatorluğu" özlemi içinde yeni fetihler peşinde koşmaktalar. Tedhişçi Edere göre, İsrail ordusu, sınırlı, ama etkin bir dizi yeni taarruzla Süveyş'in "her türlü hücumu karşı koyacak" bir savunma kanalı haline getirecek şekilde tamamen kontrol altına alınmasını gerekli görmektedir. Batı basınında çıkan haberlere Begin'i ve Dayan'ı Süveyş'i tamamen ele geçirmek amacıyla yeni taarruzlara girişmeğe cesaretlen-

SİONİZM

diren unsur, İsrail'in yakın bir gelecekte atom bombasına sahip olması ihtimalidir. Söz konusu kaynaklara bakılırsa, Dimona Nükleer A.şarına Merkezî, onsekiz aya kalmadan ilk atom bombasını gerçekleştirecektir. Böylece İsrail Arapların karşı hareketinden, giderek revaşaşında kendisini korumuş olacaktır. Dayan'ın gâvendiği dağ budur. (1)

İsrail'in İngiltere ve Birleşik Amerika tarafından da geniş ölçüde desteklenen yayılma politikasını sadece savaş çılgını aşırı unsurlara yüklemek doğru değildir. Aşırıların dimdilar arasındaki sözde anlaşmazlık, ipliği çoktan pazara çıkmış kaba bir fars, orta oyundur.

Gerçekten de, Ben Gurion, Begin, Dayan gibi aşırıların önerdikleri saldırgan yayılma planları, adı dimiye çıkarılan Başbakan Eşkol, Dışişleri Bakanı Eban ya da Çalışma Bakanı Ygal Allon'un bu konudaki beyanları yanında "yumuşak" kalmaktadır. Örneğin, Eban'a göre, İsrail'in işgali altındaki toprakların geleceği, Arapların takımacı tutuma bağlıdır. Araplar masaya oturup İsrail ile bir barış anlaşmasına ve yeni sınırların tesbitine gittiklerinde, İsrail'in işgali altındaki toprakların geleceği, Arapların bugünkü ateş-kes'in sınırları olacaktır. İsrail Dışişleri Bakanı'na göre, Araplar için seçim şu iki şık arasındadır; Ya bugünkü sınırlar ya da masaya oturduktan sonra ortaya çıkacak yeni sınırlar... İsrail'in, Arap-

Her gün yeni Kongo'ları yarattığı Afrika'da bir sokak nümayişi

faşist rejim, halk kütelleri baskısı karşısında sarsılmaya koyulunca, o zaman kışkırtıcı "yabancı kapitalist devlet" in müdahaleci şiddetlenir. "Kapitalist

büyük devlet", iktidara zettirdiği komprador faşist idareye, silâh ve askerî teknisyen yolları; dolaylı iç müdahalelere başlar.

Bu dolaylı yardımlar yetmeyince (ki halk kütellerinin milliyetçi tepkileri tabii ağır basacaktır), "Kapitalist büyük devlet" (zamanımızın ortamında genellikle Birleşik Amerika), askerî birliklerini doğrudan doğruya misal ülke topraklarına sokar. Başka deyişle, tıpkı Vietnam'da olduğu gibi, Milli Mücadele Ordusu bu sefer (kukla rejim askerî birliklerine ilâveten) "büyük kapitalist yabancı ülke" askerî birlikleriyle de savaşma durumuna geçer.

Veya "Vietnamlaşma", daha kestirme bir ortama sürüklenir. Yani, parlamenter rejime karşı, "büyük kapitalist ülke" yardımıyla faşist askerî darbe yapma ihtiyacı kalmaz. Çünkü, iktidarda, zaten "yabancı kapitalist dev-

let" in kuklası durumunda gayrimuşerri faşist askerî (veya askerî unsurlara dayalı güya sivil) bir rejim mevcuttur.

O zaman (tıpkı Boliviya'da olduğu gibi), parlamenter usullerle siyasal iktidarı ele geçirme şansı kendilerine tanınmayan ve normal demokratik yolları kullanamayan halk kütelleri, silâhla ayaklanma zorunda kalırlar.

Böylece, "Vietnamlaşma", o ülkede (yine Kapitalist yabancı büyük devletin ergeç direkt müdahalelere girişmesiyle) gerçekleşecektir.

İki farklı noktadan hareket suretiyle meydana gelecek bu "Vietnamlaşma" lar dışında, bir de "Kongolaşma" hali vardır.

"Kongolaşma", ilerici kuvvetlerle gerici kuvvetler arasında bir çatışma değildir. "Kongolaşma", daha ziyade, geri kalmış bir ülke ortamında kapitalist

büyük devletler ve onların değişik kuklaları arası bir menfaat mücadelesidir.

Şöyle ki, kapitalist idareler, (kendi millî bünyeleri içersinde olduğu gibi) millî hudutları dışında ve diğer kapitalist ülkelerle de daimî bir menfaat çelişmesi halindedirler.

Dolayısıyla, bugünkü milletlerarası münasebetler, kapitalist ve sosyalist çatışmasından daha ziyade belki kapitalistler arası mücadeleye sahnedir.

Meselâ, Uzakdoğu'da, Güneydoğu Asya'da, Ortadoğu'da, Afrika'da birinci plan menfaat çatışmaları çoğunlukla Birleşik Amerika ve İngiltere arasındadır. Yani, yeni Batı lideri Washington, eski Batı lideri Londra'nın "kırk yıllık" menfaat bölgelerini, atom devri ortamında ele geçirme yolundadır.

Meselâ, bugün için, Kongo o-

layları ilk bakışta sanıldığı gibi kapitalizmin sosyalizme karşı mücadelesi anlamına gelmez. Aksine, Kongo olayları, Batı Avrupa ülkelerinin (çoğunlukla İngiliz ve Belçika sermayedarlarının) Birleşik Amerika baskısına karşı durma teşebbüslerinden doğmuştur. Kongo olayları, Batı Avrupa'ya bağlı Katanga Madencilik Şirketi (Union Minière) hissedarlarının Birleşik Amerika sermayedarlarına bağlı merkezî Kongo Hükümetine karşı menfaatlerini savunma hikâyesidir.

Aynı şekilde, Nijerya olayları da benzer bir eğilim gösterir. Yani bu Afrika ülkesi, aslında "Vietnamlaşmamış" fakat "Kongolaşmış" dır. Nijerya'daki menfaat çatışması, daha çok Batı Avrupa şirketlerinin (İngiliz kumpanyalarının) Birleşik Amerika ekonomik sızıntılarına karşı direnmeleri sonucu patlak vermiştir. Özetlemek gerekirse, Nijerya'da şu sıralar gördüğümüz mücadele, Londra ve Washington arası bir petrol savaşıdır.

Tabii, "Kongolaşma" ülkelerde de, sosyal huzursuzluk kol gezmektedir. Burularda da, sosyal adalet lüzumu, halk kütellerine yayılma durumundadır. "Kongolaşma" ülkeler, bu sebeplerden ötürü, zamanla "Vietnamlaşma" ya doğru yön değiştireceklerdir. Nihai anlamda, aynı ülkeler, tam istiklallerine (ekonomik, sosyal, siyasal bağımsızlıklarına) mutlaka kavuşacaklardır.

Fakat ilk kademede, "Vietnamlaşma" ile "Kongolaşma" arasında, yukarıda belirttiğimiz belirli farklar mevcuttur.

DIŞLERİNİ GÖSTERİYOR!

lar masaya oturduğunda sunacakları yeni sınırlar ise "akla uygun" olacak... Kurt masasındaki aybım görülmesi için fazla kafa yormak gerekli değil. "Takke"yi başka bir tımlık, Çalışma Bakanı Ygal Allon düşürecek ve bize Eban'ın "akla uygun" sınırlarını çizicek...

Bakın, sosyalist (!) Ahdut Avada Partisi'nin lideri ne buyuruyor: "İsrail'in sınırı Ölü Deniz'in ve Şeria'nın ortasından geçer." Yani, başka bir deyişle, yeni sınır, zorla ele geçirilen Şeria'nın batısındaki verimli Ürdün topraklarını İsrail'e katmaktadır. Yine bakana göre, İsrail, Şeria'nın batı kıyısındaki şehirlere ve köylere "yahudi" leri yerleştirmek zorundadır. Bu bölgede çoğunlukla bulunan Araplar, "azınlık" haline getirilmelidir. Yani, yine başka bir deyişle, "Ürdün'ün verimli topraklarındaki Arap halkı yerlerinden sökülerek - tıpkı eskisi gibi, aç, sefil ve perişan bir hayat süren bir buçuk milyon Filistin'li arabin yanına atılmalıdır."

Öte yandan, İsrail, mümbit topraklarını kendi istekleriyle terkettikleri gerekçesiyle günde binlerce Arapı yurtlarından atmakta devam etmektedir. Sosyalist (!) bakan, Suriye'den gaspedilen topraklara da, 20. Yüzyıl'ın ikinci yarısında akıl almaz bir ciddiyetsizlik, insanın tüylerini ürperten bir tutumsuzluk, misli görülmemiş bir sorumsuzlukla "Tevrat" a dayanarak sahip çıkmaktan dem vurmaktadır. Sosyalist

bakana göre, "Golan, tevrata bakılırsa, en az Hebron ve Naplus kadar Yahudidir." Böylece Suriye'den gaspedilen Golan yaylası da "Büyük İsrail" e ilhak edilebilir.

Vietnam'daki saldırgan Amerikan askerlerine "Sizler Hazreti İsa için dövüşüyorsunuz" diyerek "yangına körükle" giden Amerikan Başpapazı Spellman'ın Yahudi "version" u Ordu Başhahamı Goren'in Kudüs'te bir dizi abuk sabuk davranışlardan sonra Hazreti Ömer ve El Akse Camii önündeki alana sinagog yaptırma kalkışması, "Müslümanları kışkırtıcı bir davranış" olarak nitelendirilmiş ve skandala ayrıyaka çıkmasından sonra parçası değil başhaham, İsrail Hükümeti tarafından zar zor ikna edilerek İslam'ın en kutsal yerlerinden sayılan Hazreti Ömer ve El Akse camileri önünde bir sinagog inşası için dua etmekten vazgeçirilmiştir.

Sosyalist düşünce ve yönetimin güçlü ileri atışı sonucu uyanan bütün Asya - Afrika ve Latin Amerika ülkeleri paralelinde çığ gibi büyüyen Nasıret kurtuluş hareketin etkisiyle zenginliklerine sahip çıkmaya yönelik Arap uluslarının silkinmesi karşısında Ortadoğu muazzam petrol ve strateji çıkarları olan Anglo-Amerikan emperyalizmi panik içinde, gözleri bağlı, bilimsiz, dünya barışını ateşe atmadan çekinmemiştir. Anglo-Amerikan emperyalizmi, İsrail'i, çıkar ve pozisyonlarının korunmasında "maşa"

olarak kullanmış, suya sabuna dokunmadan kirli işlerini, savaş çılgını birkaç maceraperestlin, gözü dönmüş bir iki ırkçı soğanın aracılığıyla, ırkçılık yüzünden bunca kahr çekmiş cileli İsrail halkına gördürmeğe kalkışmışlardır.

Şimdi savaş çılgınları, Anglo-Amerikan emperyalizmi tarafından ellerine tutuşturulan boylarından büyük zaferi, sapık yayılma hayallerinin başbozuk, bazen şaşkın, bazen da kaba güldürü sınırlarını aşan "hasırlıklı atmosferi" içinde "nerelere koyacaklarını" bilememektedirler. Kör parmağın gözüne, ağır, bin defa kesin bir emperyalist oyununu, bir ırkçı ortadan kaldırılmasına karşı koyma gibi asil bir duygunun rahatlığı ve rehabeti içinde bütünüyle "yutan" bazı çıkarıldım aydınların, takke düşüp kel göründükten sonra neler düşünmekte oldukları doğrusu merakla değer...

Saldırgan kimdir? Yirminci yüzyılın ikinci yarısında silâh zoruyla topraklara toprak katmayı kim düşünmektedir?

İsrail'in savaş çılgınları, Anglo-Amerikan emperyalizminin direktifiyle oynamakta devam etmektedirler. Oysa, İsrail devletinin bekası, sömürgeci olmayan, emperyalist monopollerin etkisinden arınmış, ekonomik ve sosyal gelişme üstüne temellendirilmiş demokratik, Maxime Rodinson'un deyişiyle, "Sionizmden uzak" bir yönetimdir. İygal altındaki Arap topraklarında halk

MOŞE DAYAN

bütün baskı ve tehditlere rağmen, "müstevlî" ye karşı koymaya başlamıştır. Gücünü kat kat aşan bir halk kütlesiyle buş çıkması imkânsız olan İsrail'i karakuşu tedbirlere itecek davranışların, zaten zayıf olan barış umutlarını tamamen yoketmesi kesine yakın bir ihtimaldir.

(1) İsrail'in nükleer silâha sahip olma meselesi dünya barışı açısından olduğu gibi, Ortadoğu barışı açısından da - Türkiye dahil - son derece önemlidir. Konuya ayrı bir yazıda incelemek gereğini duyuyoruz.

Yeni Ajans: 5955/5959/296

CEP DERGİSİ

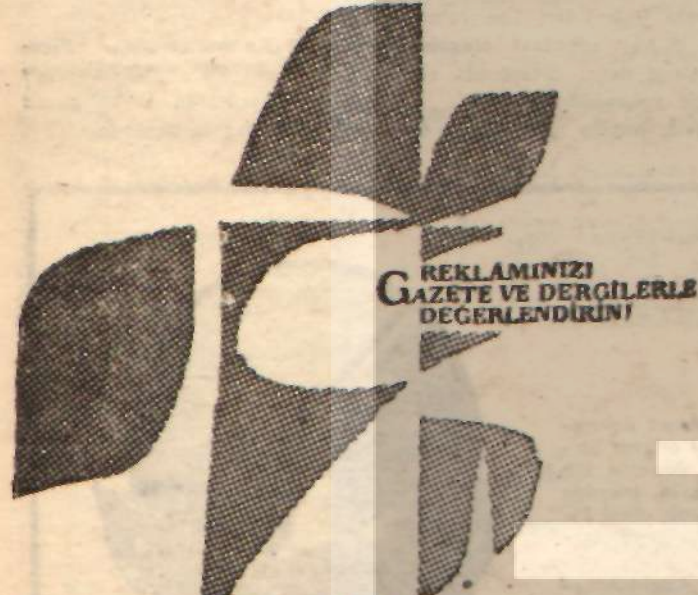
Varlık Yayınevinin çağımız dünya edebiyat ve kültür hareketlerini günü gününe yansıtan bu dergisinin a-gustos tarihli II. sayısı da çıktı. Her zamankinden daha ilginç yazılar, hikâyeler ve şiirler bulacağınız Cep Dergisinin bu sayısı 144 sayfa, 3 liradır. (Ant Der: 297)

AŞIK İHSANİ

Zindanlara sığmayan ilk Türküsünü bir plâza sığdırdı.

1 — YAZACAĞIM
2 — YAKINDIR

GENEL DAĞITIM: Aşkın Plâk Doğubank İşhanı, No: 2 — İSTANBUL (Ant Der: 298)

BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN

HİZMETİNİZDEDİR

Genel Müdürlük

Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 4

Model: İstanbul

Telefon: 27 66 00 - 27 66 01

Telex adresi: BASINKURUMU

Basın: 19918/295

SAYIN MATBAACILAR

Hurufat kasaları — Bu kasaların konulacağı kavaletler — motorlu motorsuz tel dikiş makineleri — Zimba ve plaj makinesi — Kitap ve mecmuanın üç tarafını kesen Krauze bıçak makinesi satılıktır.

TAN Gazete ve Matbaası

Babıali — Ankara Cad. Sirkeci — İstanbul

(Ant Der: 299)

Devlet Tiyatrosu Skandalı'na Son Verilebilecek mi?

Devlet Tiyatroları'nın imtiyazlı aktrisi Ayten Gökçer

TEMMUZ'un 3'ü ve günlerden de Pazartesi'ydi...

Başbakanlık makamında Demirel'in önünde saf olmuş gruptan ağız laf yapanların hemen hemen hepsi bir şeyler söylemişti. O ana kadar hiç konuşmayan Oğuz Bora, bir parça şne çıktı "Çok affedersiniz... Amma çok çok affedersiniz sayın Başbakanım" dedi. Bütün yüzler ona dönmüştü. "Tekrar tekrar özür dilerim. Fakat hakikattir söyleyeceklerim. Bugün Devlet Tiyatrosu Fuhuş yuvası haline gelmiştir." dedi ve bir anda Başbakanlık makamına taş gibi gelip sessizlik oturdu. Demirel'in çıplak başı birden kızarmıştı ve başını önüne eğdi...

Devlet Tiyatrosundaki huzursuzluk öylesine büyümüş, söylen-tiler öylesine dal budak salmıştı ki, sonunda bir grup sanatçı dayanamayıp topluca 3 Temmuz Pazartesi günü Başbakan'ı makamında ziyaret ederek hükümet başkanına durumu anlatmak zorunda kalmışlardı. Çünkü müsteşarlar ve bakanlar kademesinde o güne kadar yapılan bütün müracaatlar cevapsız kalmış, hatta Millî Eğitim Bakanlığı müsteşarına teslim edilen bazı vaskılar soruşturma açılmaması bir yana, kaybolmuştu...

Gazete ve dergilerde her gün Devlet Tiyatrosu ile ilgili skandallar bebe patığı gibi harflerle yer alırken, konu bir yazılı soru önergesi ile Çankırı Milletvekili Mehmet Ali Arsan tarafından parlamento'ya kadar getirilmişti. Haberlerin ve bir küçük grup tarafından yürütülen mü-

cadelenin hedefi Cüneyt Gökçer'di.

Fakat olaylar, Gökçer'in, kurduğu ilişkiler ve dostluklar sebebi ile öyle kolay kolay yıkılacak Genel Müdürlükten olmadığının göstermekte geçikmemişti. Millî Eğitim Bakanı dahi, yakın dostlarından Gökçer'i değiştirmek için yardım istemek zorunda kalmıştı.

Bir grup sanatçı tarafından ziyaret edilerek durumdan haberdar edilen Demirel'in olayla ilgilenmesi ve A.P. organı gazete ve dergilerin de Gökçer'in tutumu ve tasarrufları aleyhinde çok ağır yayına girişmesi Millî Eğitim Bakanını güçlendirmişti. İlk etapta, Kültür Müsteşarı Adnan Ötügen'i ekarte eden Millî Eğitim Bakanı, Gökçer'in ilişki ve dostluklar kurduğu bazı bakanların aradan çekilmesinden hemen sonra harekete geçerek kendi görüşüne göre Devlet Tiyatrosuna çekti - düzen ver-meyi düşünmüştü.

Demirel'in de üzerinde durduğu ve değişmesi beklenen Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü Cüneyt Gökçer'e yöneltilen hücumları şöyle özetlemek mümkündür:

● Gökçer, sanatı arka plana itmiş, profesyonel bir politikacı gibi DP'den, CHP'den, MBK'den AP'den yana görünmeyi başarı ile yürütmüştür.

● Gökçer'in adı çevresinde gündü işleri ile ilgili çok ağır ve bir Genel Müdür'e yakıştırılma-yan olaylar geçmiştir.

İLHAMİ
ERTEM
(Cüneyt
Gökçer'i
yıkabilecek
mi?)

● Çeşitli olaylara ve haberlere rağmen Gökçer'in makamında kalması, bazı AP yetkilileri ile ortaklık dolayan söylen-tilerde ve haberlerde açıklanan ilişkiler kurduğunu doğrulamıştır.

● Devlet Tiyatrosu ile ilgili kanunlar uygulanmamış, 5441 sayılı kanunun 19'uncu maddesi gereğince hazırlanması gereken tüzük üzerinde çalışma dahi yapılmamıştır.

● 5441 sayılı kanunun 15'inci maddesi gereğince, bütçe ve kadroları yönetim kurulunun hazırlaması bakanlar kurulunun onaylaması gerekirken bu kanun hükmüne uyulmamıştır.

CÜNEYT GÖKÇER
(Koltuğu sallantıda)

CIHAT BİLGEHAN
(Gökçer'in hâmisî)

bu sanatçılar, Devlet Tiyatrosundan kopma gerekçesi olarak Gökçer'in keyfi tutumunu göstermektedirler.

● Gökçer'in Meral Gözendör adlı sanatçı ile sürüp giden 15 yıllık ilişkisi, sanatçının muayene edilmeden deli olduğu gerekçesi ile hastaneye gönderilmek istenmesi ve bu sanatçının, bazı bakanlara peşkes çekildiğini ve Gökçer tarafından iftial edildiğini açıklaması ile sonuçlanmıştır.

● Devlet Tiyatrosu oyunları davetiyelerinin dağıtımında bazı usulsüzlükler olmuş, gazetelerde Genel Müdür sekreterlerinin imzalarını taşıyan davetiyelerin foto-kopileri yayımlanmıştır.

● Kayseri, Adana ve Eskişehir tiyatroları göstermelik olarak açılmış ve daha sonra kapatılmıştır.

● Gökçer'in eşi Ayten Gökçer'e son olarak 600 lira hak zam yapılmış, fakat gösterilen tepki üzerine 600 lira indirimine tabi tutulmuştur.

● Cüneyt Gökçer Genel Müdür olduğundan bu yana Edebi Heyet Raporörsüz çalışmıştır.

Ve bütün bunlara ve Demirel'e rağmen makamında kalmakta devam eden Cüneyt Gökçer'i, kimlerin ve neden tuttuğu Türkiye'de merak konusu olmaya daha uzun süre devam edeceği benzetilmektedir.

● Sanatçı sözleşmeleri için bir kıstas tespit edilmemiş, tüzük olmadığından geliş güzel zamlar yapılmıştır.

● Devlet Tiyatrosu yerli eserlere pek az yer vermiştir. (Bugün İngiltere'de devlet tiyatrosunun yüzde 60 yerli eser oynama zorunluluğu vardır)

● Başta Ayten Gökçer olmak üzere, bir kaç kişiye tanınan imkânlar öteki sanatçılara tanınmamıştır.

● Kadrosunda 110 sanatçı bulunan Devlet Tiyatrosundan ayrılan ve ayrılacak olan sanatçıların yerlerini doldurmak mümkün görülmemektedir. Ki

V. Pozner
AMERİKA
BİRLEŞME MİŞ
DEVLETLERİ

Türkçesi: Cemal Süreya
6 lira
GERÇEK YAYINEVİ,
Cağaloğlu Yokuşu,
İstanbul
(Ant Der: 301)

Fikret Muallâ Öldü

ABİDİN DİNO

SUÇLANMALAR, vekâlet emrine ahmalar (resim hocahğı etmiştir), Bakırköyüne gönderilmeler, izlenmeler, gözlenmeler, içinden çıkılmaz bir olay dizisi...

Bizlerin son yıllarda "Komprador" dediğimiz kişilere, kendince bir isim yakıştırmıştı: "Leblebiciler" ...Leblebiciler aşağı, leblebiciler yukarı!

Leblebici saymadıklarının evine çiçeklerle, son metelliğini sarfederek hediyelerle gidiyor, vakti gelince büyük nezaketle bel kırıp ayrılıyordu. Ötekilere gelince... Konaklarına köşklere gidip çingar çıkartıyordu, "leblebiciler!" feryadını basıp, dökmüş saçalar, kırılmış tabaklar, devrilmiş kadehler arasından geçip, kapıyı şaklatarak uzaklaşıyordu hismle.

Nereye gidiyordu? Örneğin Moda Koyunda karaya bağlı bir sandal buluyor, evi barkı sayılabilecek, o uzun çivit renkli paltosunun içinde kıvrılıyor, leblebicilerden uzak, rahat ve özgür, denizin hafif çalkantısında uyuyordu. Yaz güneşi minare boyu yükselip onu uyandırınca, en yakın kahvede, ardarda "tavşan kani" çaylardan sonra işe koyuluyordu. O uzun paltosu, atelyesi idi de... Çeşitli fırçaları, iyi yontulmuş kalemleri, silgileri, boyaları hep paltosunun özel ceplerinde.

Peki, Türkiye'den niçin gitti? Döne dolaşa sorun suydur: deliliği kabullenmek ve deritten kurtulmak, ya da deliliği tepip mahkemelere, hapslere düşmek. Benî de Bakırköyüne sürüklemişti, orada Neyzen Tevfik, Fahri Celâl vardı, dost kişiler... Toplum yönetenlerle bağdaşamıyordu gerçi, ama tepkisi "siyasi" değil, "insiyaki" idi. Nevri dönüyordu leblebicileri görünce. İlhan Selçuk ya da Çetin Altan gibi banka oyunlarının cücüm çıkarmasını beceremiyordu Muallâ, fakat yer yüzünde en sevmediği kurum, medense "Türkiye İş Bankası" idi!.. Açık seçik sebebi belli değildi ama, fena içeriliyordu "Türkiye İş Bankası"na. Basıyordu küfürü. "Teşebbüsü şahid"ün dal budak varıp, seraserpe yayılmaya başladığı o sırada, fırladık gibi döküp, kakkahalar atıp leblebicileri kalaylamak tekin iş değildi.

1. "Teşebbüsü şahsiye karşı ürktüclü sözler sarfettiği..."

2. "Kurulu düzeni sarsıcı davranışlar gösterdiği" ileri sürülen, dosyaya bağlanan kişi, gayri dikis tutturamazdı kendi memleketinde, isterse Fikret Muallâ olsun, yani eşsiz bir ressam. O hâle geldi ki iş, ya tımarhaneye, beteri, hapis haneye düşecek, ya da çekip gidecekti. Çekip gitti anıyaçağımız. Ne uğruna yatacağı Muallâ? Dedikim gibi siyasetle ilgisi yoktu, deli de değildi, leblebicilerden bıkıyordu, başka bir diyeceği yoktu hanı...

Paris'te fransızlarla, cumhurbaşkanlarına sövdi, aldırın olmadı. Çok azınca komiserliği ya da Sainte Anne hastanesini boyladı, sakalar, saraplarla biliyordu olaylar, Van Gogh'un gölgesi koruyucu bir melektili, ressamların tokumalmazlığı Çetin Altan'ından daha sağlamdı buralarında.

Rahatladı Fikret Muallâ. Rahatladı ama içi rahat değildi, leblebicisiz bir Türkiye'de yaşamayı düşünüyordu, sanatçıya yerini veren bir Türkiye'yi.

Ne "himmet", ne "lütuf", ne "inayet", ne "ihsan", hakkını istiyordu sadece. Saygı idi Fikret Muallâ'nın soyadı, başkalarından biraz saygı istiyordu, ve bu, kötü bir kelime oyunu değildi, bir hasret, bir u-

muttu. Ufacık bir saygı belirtisi gösterenlere, dünyanın en saygılı arkadaşlarını gösterirdi, yıllar boyunca.

Kendi memleketinde hırpalandı, o yüz-dendir ki Fikret Muallâ yabancı ellerde öldü çaresiz, rahatsızlık vermek istemiyordu kimseye. Uzun süre Türkiye'den ayrılanların iki çeşidi vardır, birincisi öz dilini unuttur, ilgilerini bulundugu memleketi göre değiştirir, oturup kalkması bile yabancılaşır, kopar Türkiye'den. İkincisi Türkiye'den uzaklaştıkça daha çok Türkleşir, aklı fikri Türkiye'dir, baştan aşağı Türkiye kesilir. Fikret Muallâ, ya da Nâzım Hikmet, bu çeşit insanlardı, birbirine hiç benzemedikleri halde.

Fikret Muallâ üstüne binbir hikâye anlatılabilir, önemli olan o değil, bence söylenmesi gereken şey, Muallâ'nın çizgi ve renk namusu. Ne rengi, ne çizgisi yalan söylemezdi, gösterişe, içtensizliğe, uydurmaya kaçmazdı, gerçeği incimezdi resimleri, İstanbul'la Paris, sanatının, sanat yönelliğinin iki kutbu; kırk yıl Paris meyhanelerini kahvelerini çizmiş olsa bile, o meyhaneye, o kahve, memleketinden uzak bir kişinin meyhanesi, kahvesi idi, garıplık ve sevgi resimleri bunlar...

Bunlar nefis resimlerdir ya, İstanbul resimleri bir bakıma daha da güzel, ya da bana öyle geliyor; Muallâ'nın Ayasofya-ları, Boğazi, mezarlıkları, İstanbul insan-ları hiç aklımdan çıkmaz. Bu yücelikte bir Türk ressamına devlet müzelerinde, koleksiyonlarında kaç tane resmi vardır? Üç beş tane varsa, yine iyi. Oysa ki Rue de Seine meyhanesi, lokanta ya da çerçevesi dükkân sahiplerinin birçoklarında, el-lişer, yüzer Fikret Muallâ vardır, yıllar boyunca satın alınmışlardır, kolay kolay da elden çıkarmazlar, çünkü ticaret bir yana, Muallâ ürkütücü olmuştur. Bir iki yıl önceki değeri her bir resmin, üç dört yüz dolardı. Yâni devlet küçük bir Muallâ koleksiyonu edinmek istese yirmi bin dolar civarında bir para sarfetmesi gerekli.

Türkiye'de bir Muallâ koleksiyonu kurmak zorunludur, belki Türk koleksiyoncularına bir çağrı, bu büyük boşluğu giderebilir.

Şimdilik fakirler çukurunda yatar Muallâ, Alp Dağlarının eteklerinde, Güney'e yakın bir köy mezarlığında. Fransızlar ona güzel bir mezar, bir de müze yapmağa kararlı, ya biz? Devlet, Güzel Sanatlar, Eğitim Bakanlığı, Müzeler?

Leblebiciler zâhir tedirgin olur diye, bunca gün geçtikten sonra, Anadolu Ajansı büyük yası neden haber vermez Türkiye'ye? Oysa ki konsolosluga haber verilmiş, konsolosluk mu haberi iletmedi Anadolu Ajansına?

Bir leblebiciler ölseydi, birinci sayfalarda çoktandır fotoğraflar basılır, ikincide salgın halinde, pafta pafta "irtihal", "vefat", "acı haber", "büyük yas" ilanlarını görürdünüz siz, şirket büyüklerinin ölümü başka oluyor, dünya yıkıldı sanırsınız!..

Nâzım'ın dediği gibi:

"Dostlar, boşuna hıdetleniyorsunuz.

Biliyorum:

Ölümün adil olması için hayatın adil olması lazım".

Ressamca konuşuyorum, Muallâ, en güçlümüz, en büyüğümüz, en pazarlıksız olanımız, en ressam olanımızdır. Dünyayı ve sıradan insanları sevmişti, ekmeğini içki-sini bir işçi gibi kazanmış, kimseye bo-yun egmemişti, "Onu iyi biliriz"...

POLİS PSİKOLOJİ DE BİLİYORMUŞ!

AZİZ NESİN

— IV —

BENİ sorguya çeken yedi polis ve özellikle içlerinden birisi, durup dururken, sorguyla ve beni sanık gösterdikleri eylemlerle, hiç mi hiç ilgisi, ilişkisi olmayan şeyler anlatıyorlar ya da soruyorlardı. Bu bir gevezelik miydi? Sanmıyorum. Çünkü bu gereksiz konuşmaları, soruları, salt bir gevezelik diye almak, Türk siyasi polisinin bütününe ne yaptığını bilmez bir kadro olduğunu sanmaktır. Ben böyle olduğu kamsında değilim.

Gevezelikmiş gibi görünen bu konuşmaların arkasından birden, kendilerince çok ciddi sorulara geçiyorlardı. Böylece, sanığı, yani beni psikolojik etki altına almak istiyorlardı. Yani siyasi polis, psikoloji de biliyordu. Ne var ki, sanığı etkileri altında tutacak psikolojik yolları da bilen siyasi polis, karşındakinin neler bildiğini hiç hesaba katmıyordu. Türü yollarla yapılan bu psikolojik baskıyı, vereceğim biriki örneklerle daha iyi anlatacağım.

Tezveren Dede

Sorgu sırasında, durup dururken, o çıplak başlı polis, öbür polislerle şöyle diyor:

— Ben bu Aziz'in bir tarafını çok beğeniyorum... Çocuklarının dini inançlarına hiç karışmıyor. Bravo... İşte bu çok güzel... Çocuklarını serbest bırakmış. Aşk olsun... Kendi ideolojisini onlara empoze etmiyor. Geçenlerde, Cağaloğlu'ndan, yanında oğluyla gidiyordu. Cağaloğlu'ndaki türbenin yanına gelinece, oğlu, türbede ellerini açıp dua etti... Vallahi gözlerim yaşardı, billahi gözlerim yaşardı... Bravo Aziz... O çocuğu, ellerini açmış dua ederken görünce, vallahi billahi gözlerim yaşardı...

Dönüp dönüp, gözlerinin yaşardığını söylüyor. Sonra bana soruyor:

— O dua eden oğlunun adı neydi? Şimdi, ne diyeyim ben? Böyle bir olayı hiç mi hiç hatırlamıyorum. Sonra bunca yıldır inip çıktığım Cağaloğlu'nda türbe olduğunu da bilmiyorum. Cağaloğlu'nu gözümün önüne getirip, nerede türbe var diye düşünüyorum.

Oyle övüyor ki beni, onun rönesans karşılığı olarak, üç uyluğundan birinin adını geliştirmiş söylüyor. O halde bu "ulvi manara" karşısında, gözlerinin nasıl yaşardığını anlatıyor.

Yirmilakıyla on yaş arasında dört çocuğum var. Gerçekten de, çocukların hiç birini bir düşün etkisi altında bırakmak istemedim. Ama bunun nedeni var, 1953 yılında, Bayezit'teki Koca Ragıp Paşa ilkokulunda, bir ilkokul öğrencisini, söylediği bir sözden ötürü, ne söylediğini bilmiyorum- komünizm propagandası yapıyor diye, anababasıyla bir-

Aziz Nesin'in Sovyetler Birliği'nde bir sanatçı olarak yaptığı temas ve görüşmeler dahi, polis kafasında yalancı faaliyet olarak değerlendirilmiştir. Resimde Nesin, Sovyet yazarlarıyla bir kitabın Rusça çevirisini incelerken görülüyor.

likte mahkemeye verdiler. Bu olayı gazeteler yazdı. Böyle bir olay dünyanın neresinde görülmüş? Biz nerede, hangi koşullar altında yaşıyoruz? İşte bu yüzden, çocuklarına hiç bir düşüncel etki kide bulunmam. Ama böyledir diye, çocuğumu türbelere götürüp dua da ettirmem.

Bir siyasi polisin, türbede dua edilmesine değer vereceğini aklım almıyordu için, herhalde benim ağzımı arıyor diye düşünüyor ve jakulum arkası nasıl gelecek, diye merak ediyordum.

Hayır, ağzımı aramıyor, pek ciddi konuşuyor. Peki, biz bu siyasi polise, Emniyet Müdürlüğü'nün her odasında resimleri asılı olan Atatürk'ün, bütün türbeleri kapattığını nasıl anlatacağız? Ve sonradan, bimensel demokrasi gelince, rekabete girilen partiler yüzünden, halkı aldatmak, oy avatığı yapmak için, türbelerin yeniden açıldığını, ama tarihî anıtlar diye açıldığını, bu siyasi polise nasıl anlatacağız? Tarih değeri var diye türbeleri açmanın, bugün ortamın solu-na geçmiş olan CHP'nin en büyük ta-

rihi suçu olduğunu, bu siyasi polise nasıl anlatacağız?

Bu türbe konusu kafama takıldı kaldı. Sorgu bitip de, beni yandaki odada, sabahı etmek üzere bir tahta sandalye üzerine oturttukları zaman, uzun uzun, bu türbe olayını düşündüm. Polis, bütünü atması olamazdı. Neydi bu türbede dua işi?

Düşüne düşünce buldum. Birgün, on yağındaki oğlumla, Hayat dergisi basımevinin yanından geçiyorduk. Orda, bir Belediye kütüphanesinin yanında bir türbe vardır. Üstünde "Tezveren Dede - Fatih'te birlikte İstanbul'a gelenlerden" olduğu yazılı bir taş vardır. Türbeyi biriki adım geçtikten sonra, oğlumu döndürüp, bu Tezveren Dede'nin kim olduğunu Fatih'te birlikte, onun yanında ve ordusunda, İstanbul'a girenlerden şehit olan ya da sonradan ölen ünlü kişilere böyle türbeler yapıldığını ve daha başka yerlerdeki bu türlü türbeleri anlattım, yani kısa bir tarih bilgisi verdim. Ben anlatırken, oğlum da, türbenin demir parmaklığına tutunmuş, içersini görmeye çalışıyor ve bana bazı sorular soruyordu. Başı çıplak polisin söylediğine göre, oğlum dua ettikten sonra da, iki elini yüzüne sürmüştü. Belki terini silmiştir. Demek, o polis, o sıra, bizi izlemekteymiş. Benim, on yağındaki oğluma verdiğim tarih bilgisini, bakınız nasıl yorumlamış.

Tehdit ve iltifat

Psikoloji biliyorlar dedik ya... Zaman zaman kurusıkı tehdit ediyor, zaman zaman övüp göklere çıkıyorlar. O başı çıplak polis,

— Birgün diyor, Yusuf Ziya Ortaç'ın yanına gitmişim. Sen ona, dışardan bir yerden bir mektup yazmışsın. Bana mektubunu okudu. Mektupta, "burda birçok milletlerin bayrakları arasında, ben de bulunduğum için, Türk bayrağı da dalgalanıyor" diye nasıl duyulduğum yazıyordun... Yusuf Ziya'nın okurken gözleri doldu.

Bu kez de yurtseverliğimi anlatıyor. Nasıl sıkıyorum, nasıl anlatamam. Cevap veriyorum:

— Yurtseverliğimi reklâma ihtivacım yok. Bilseniz size okuyacağım, Yusuf Ziya Ortaç'a o mektubu yazmadım.

Aradabilir tehdit ediyor, aradabilir de çok zeki olduğumu söylüyor.

— Beyfendi, te...dit ederek benden ne öğrenmek istiyorsunuz? Ben tehditle bir şey söylemem. Sonra dünyanın en zeki adamı diye de iltifat ediyorsunuz, beni çocuk yerine koyuyorsunuz.

Gerçekten zeki olduğumu söylüyor.

— Bu söylediğinize ya inanıyorsunuz, ya da taktik olarak söylüyorsunuz. İnanıyorsanız, nasıl olur da, bu kadar zeki olduğumu söylediğiniz bir insan, Türkiye Komünist Partisi'nin belgelerini yanında Türkiye'ye getirir? Başka yol yok mu? Otur mu böyle şey? Ben, gümrükte aranacağımı, gerekince evimin de aranacağını bilmez miyim, kendi memleketimi bilmez miyim? Bunca yulık tecrübem var...

Kurnaz kurnaz gülerek,

— Eee, tabii bu işlerde seni kullanırlar, sen süpheyi çekmezsin, meşhur yazarım... diyor.

Gümrükte polisin aldığı eşyalarını arasında, üç dolu teyp bandı vardı. (Ayrıca, evimden de bir boş band aldılar.) Bu bantlarda, Nâzım Hikmet'in kendi sesleriyle şifreleri vardı. Bunlar özel boyutta bantlanmış ve polisteki teypte dinlenilmiyormuş. Soruyorlar:

— Sende bu bantları dinlemek için özel bir teyp vardır, nerde teyp?

— Evimi arayanlar, benim teypimi gördüler, bendeki normal teyp, başka yok...

Vardır, yoktur, vardır, yoktur...

Sonunda, Nâzım'ın şifreleri olan bandı, normal banda aktardılar, odada hep birlikte dinliyoruz.

— Sen bu bantları daha önce dinledin mi?

— Hayır, dinlemedim.

— Canım olur mu Aziz, nasıl dinlemezsin? Doğruya söyle...

— Otelde kalıyordum, nasıl dinleyebilirdim?

— Bantları niçin aldın?

— Bana bu bantları bir toplantıda hediye ettiler.

— Senin gibi zeki bir adam, bantları, içinde ne olduğunu bilmeden alır mı?

— İçinde Nâzım Hikmet'in okuduğu

Ruhi Su Plakları Çıktı

ÜNLÜ sanatçı Ruhi Su'nun çoktan beri bütün sanatsever çevrelerde ilgiyle beklenen plakları geçen hafta yayımlanmıştır. Su'nun beşbeş sekiz türküsünün yer aldığı İncece plaklarının yayını dolayısıyla yazdığı "Türküler İncece" başlıklı yazıda Sabahattin Eyüboğlu şöyle demektedir:

"Bir güz ses, yalın bir söyleyiş ve saygılı bir anlayışla halk türkülerimize bir başka tazelik, bir başka renklilik kazandırır ve birden, yılar önce, Kabukları kırıp öze giden, öze sözü bir eden bu ses Ruhi Su'nun sesiydi ve gücünü halk sevgilerinde, bilgili ve sabırlı bir çabadan alıyordu; çağdaş bir yorumla eski değerleri yeni bir soluk getiriyordu. O gün bugündür bir köşeden, tek başına, sürekli bir çağrı gibi yükselir durmadan bu türkçe ve insanca ses.

Halk türkülerini halkı sevmeyen, saymadan da söylenebilir, daha çok da öyle söylenegelmiştir. Halkın masalları, ata-özleri gibi. Kan ağlayan ağıtlar, yığılge başkaldıran koçaklamalar, derin bir insanca yükü ne-fesler sırtına, yayvan ağızlarında eğlence, göstermelik haline gelmişlerdir. Bu yüzden de yurt ve dünya aydınları can kulağıyla dinleyemez olmuşlar-ır türküler. Bu yozlaştırmaya "Yeter!" diyor gibidir Ruhi Su'nun yanıklığı nyandığına çeviren gürbüz sesi, saza bile başını eğmeden, göğsünü gere gere türkü söyleyişi."

şirler olduğunu biliyordum. Ama dinlemedim.

— Yahu, sana ya atom bombası verselerdi?

— İyi olurdu, Türkiye bir atom bombası kazanırdı...

Uzun, tatsız, sinir bozucu bir çekişme...

— Beyfendi, diyorum, ben bu bantları dinlemedim. Ama dinlesaydım da bir suç olmazdı. Bu bantları getirmiş olmam da bir suç değildir. Eğer, bu şirlerde suç sayılacak propaganda varsa, ben bantları kimseye yaymadığıma göre, yine suç değildir. Ne diye inkâr edeyim? Dinlemedim...

— Aziz, Nâzım Hikmet'i sever.

— Evet, severim. Dünyanın en büyük şairlerinden biri...

Sinirleniyor:

— Sizin dünyanızın...

— Hayır, bütün dünyamın... Kapitalist ülkelerde de böyledir bu. Amerika'da da, en büyük şairlerden antoloji yapılsa, Nâzım başlardadır; hem de böyle olmuştur...

— Orda da komünistler var...

Oyle sinirleniyor ki, Nâzım Hikmet'in cahil olduğunu, hain olduğunu söylüyor.

— Vatan şairiyim... Oyleyse, neden İstiklâl savaşında Anadolu'ya gitmedi de Rusya'ya kaçtı?

Arkadaşlarına açıklıyor:

— Çok cahildir. Hiçbşey bilmez... Destanında, bizim askerlerin kalpak giydiğini yazıyor. Daha askerlerimizin serpuş giydiklerini bile bilmiyor.

Daha bunlara benzer şeyler söylüyor. Bütün bu sözlerinin, Fuat Uluç'un kitabından aktarma olduğu apaçık; demek, A. Kadir'in kitabına karşı Fuat Uluç'un yazdığı kitabı okumuş. Ama kendi bilgisizliği gibi söylüyor.

— Evini arayan arkadaşların söylediklerine göre, evinde bütün antikomünist kitaplar varmış... Çok iyi, demek tek ağıdan bakıyorsunuz...

— Tabii var...

— Okuyor musun onları?

— Elbet... Hepsini okumak zorundayım. Evimde on tane ayrı Kuran çevirisi de var, neden olmasın?

Nâzım'ın vasiyeti

Masanın üstüne teyp konuyor. Normal banda aktarılmış, Nâzım Hikmet'in okuduğu şirleri hep birlikte dinliyoruz. Kısmet, polislerle birlikte dinlenmiş... Bu şirleri, ilk orda dinledim, her halinden belli. Ama anlamıyor, anlamak da istemiyorlar.

Nâzım'ın sesini duyunca, o hava, o koşullar içinde, açıkçası duygulandım. Ve sandım ki, onlar da az çok, o güzel, yurt özlemini büyük acıyla anlatan o şirleri dinleyince biraz olsun yumuşayacaklar, duygulanacaklardır.

Gözlerini bana diktiler, üstümde, sekiz çift göz, (bir de teypli çalan polis gelmişti), beni inceliyor, şirlerin bendeki etkisini anlamaya çalışıyorlar. Dayan gözlerim, dayan... Gözpunarıma dolan yaşlar birden donup kurudu.

Teypten, Nâzım Hikmet'in "Vasiyet" adlı şirini dinliyoruz. Bu şirde, Nâzım, oğlu Memet'i Türkiye Komünist Partisi'ne emanet ettiğini söylüyor. Dikkat ve baştan ayağa kulak kesilmişler. O bölümü, bir daha, bir daha ediyorlar. Teypli çalan çok esmer polis, eliyle, gözüyle işaretliyerek, daha çok dikkat çekiyor.

— İşte, tamam... Buna ne diyeceksin? Nâzım Hikmet'in komünist partisine vasiyeti... Sen de bu vasiyeti, buraya, komünist partisine getirdin...

— Beyfendi, "Vasiyet" şirini adadır. Sonra, Nâzım Hikmet, oğlunu, Türkiye Komünist Partisi'ne emanet ediyor, Türkiye'deki Komünist Partisi'ne emanet ediyor.

— Kimler onlar? Burdaki yoldaşları? Söyle kimler? Niçin bu vasiyeti, oğluna veriyorlar da sana veriyorlar?

— Belki oğluna da vermişlerdir, niçin vermesinler?

— Pekli, niçin sana verdiler de başkasına vermediler?

— Belki başkasına da vermişlerdir... Şir bu...

— Kime verdiler?

— Verdiler demedim, belki dedim.

Banttaki bu şirini, evimdeki Nâzım Hikmet dosyalarından birinde yazılısı vardı.

Bariş Şenliği'nin ardından

AZİZ ÇALIŞLAR

1967 Evrensel Bariş Şenliği, tiyatro ile halk dansları gösterilerinin yanı sıra, düzenlenen konuşmalar, açık oturumlar, tartışmalarla da bugünün tiyatro, giderek sanat sorunlarının yeniden ele alınıp işlenmesine, değerlendirilmesine yol açtı. "Tiyatronun, dünyanın değişimine, toplumların evrimine katkıda bulunacak bir güç olduğu" düşüncesi, tartışmaların genel konumunu oluşturduğu kadar, bu düşüncüyü izleyen sorunların çeşitliliğinin de bir yörüngeye oturtulması için bir ortam yarattı. İngiliz, Fransız, Yugoslav, Polonyalı tiyatroların ve keramecların kendi sanat yaşantıları üstüne yaptıkları açıklamalar, o deneylerden geçmeyen bizler için önemli olgular.

Yarışmaya katılan tiyatroların verdiği genel izlenim, geçen yıllara göre çok daha yetersiz yüzeyde olduklarıdır. "Bariş için savaşın" üstü kapalı bir thème empose olduğu bu yarışmada, oyunların çoğu bir şematizme düştüğü gibi, kendi türlerinin istediği plâstik, tiyatro yoğunluğundan da yoksundu. Yalnız, her yıl olduğu gibi bu yıl da, birkaç genç, amatör tiyatro topluluğu, gerek tutumları, gerekse oynayıları, sahneleyişleri bakımından, bir çok ödenekli ve özel tiyatroları utandıracak bilinçte ve yapıda oyunlar getiriyordu. Tek sözsüz oyun, Erdiğ Dincer tarafından verildi. Önceki yıllar ayrı bir yarışmaya bağlı tutulan, özellikle de Polonyalılar tarafından başarı sağlanan sözsüz oyun gösterilerine, nedendir, başka katılan yoktu. Erdiğ Dincer, genellikle eski oyunların tekrarladyısa da kendiliğinden yarışma dışı, ortada kaldı. Birinciliği alan Yugoslav SEK tiyatrosu, İngiltere'nin en önde gelen yazarlarından John Arden'in çeşitli denemelere açık olan Sanat Uzun, Hayat Kısa adlı oyununu, günlük olaylarla çakıştırarak veriyordu. Militarizmi sert bir şekilde eleştiren bu oyunda, toplu çabışmanın, tiyatro bütünlüğünün oldukça iyi bir örneği veriliyordu. İkinci gelen Yugoslav Sevos Kudsena tiyatrosu ise doğrudan doğruya bir politika tiyatrosu gösterisi yapıtı. Genellikle bir denemecilik, yer yer de kabare tiyatrosu öğeleri taşıyan; politika tiyatrosunun derinlemesine kavranmasıyla neredeyse salt bir şematizme kaçan, İsa'dan Sonra 1967 de Bizler oyunu, gereken ön çalışma kadar, sahne plâstikinden de yoksundu. Dekorsuz, kostümsüz, giderek ikinci oyunların da oynanması zorunda kalan Polonya Kalambur Tiyatrosu, oyunculuk gücleriyle, Kel Şarkıcı gibi bir saçma akım (absurd) tiyatrosu oyununu da dinamik bir şekilde sahneleyişleriyle üçüncülük aldılar. Noksanlıkları giderilseydi, belki de çok daha iyi bir derece alabilirlerdi. Yalnız, yarışmada yapılan değerlendirme salt nesnel gösteriye dayanıyor idiyse, gerek bu oyunun üstü kapalı thème empose ile uyumsuzluğu, gerekse topluluğun elinde olmasa bile teknik olanaktan yoksunluğu göz önüne alınıp ya topluluğu yarışmaya katmamak ya da öbür topluluklara da buna yakın aynı hakkı tanımak gerekirdi. Midas'ın Kulaklarını sahneleyen Ankara D.T.C.F. Tiyatro Kürsüsü ise yoğun bir ön çalışma örneği veriyordu. Sahneye koyuşun, yazardan bağımsız olabileceği düşünülürse de oyunda yapılan yorumun çeşitli tartışmalara yol açmasına, sahnenin topluluğa dar gelişinden ötürü de oyunun temposuyla oynanışında düşüklükler olmasına karşı, Tiyatro kürsüsü de öteki toplulukların üstünde bir başarı sağlıyordu. Sanırım, derecelendirilmesi gerekliydi. Yarışmaya konuk olarak katılan Ankara Deneme Sahnesi'nin Üzunderesi, aynı oyunun profesyonel tiyatrolar tarafından uygulanışının üstüne çıkıyordu. Özel ödülle değerlendirilen Adana Sanat Tiyatrosu'nun Ağah Dünya'sı, özünün savunusuna karşın, büyük bir teknik yetersizlik, sanki bir "müsamere" havası içindeydi. Yalnız, bugünkü düzen içinde, tiyatronun Anadolu'ya yayılmasından umudu kestikimizden, Anadolu'dan bu gibi tiyatroların çıkmasını destekleyip, bun-

Yugoslav Tiyatro Ekibinden "Soytardar"

ların çoğalmasını, varlıklarını sürdürebilmesini diliyoruz.

Folklor gösterilerinden söz ederken, bu gösterilerin bir yarışmaya bağlı tutulmaması gereğine değinmek istiyorum. Çünkü, göz önünde tutulsa bile, her ülkenin halk danslarının aynı yoğunlukta, renklilikte olmaması, kişiyi bütünlükle yanıtıcı bir öge oluyor. Toplulukların hazırlanışları, gösteriyi ele alış biçimleri, buna başat başarıları da değişiyor tabii, ama dansların seçilişi, düzenlenişi, sahnenin kullandığı üstüne kesin bir yargıya varmak çok güç olduğu gibi, bütün ülkelerin halk danslarının inceden inceye bilinip, bunların ne kadar beyarıyla oynandığını değerlendirebilmek, seyirliklikten (spektakülerlikten) çok, dansın salt, sahneli öğelerine inebilmek de çok güç. Bunlara karşın, Romenler hahı bir birincilik, Bulgarlar da ikincilik aldı. Ruslar, geçen yıllara göre daha düzenli olmakla birlikte, gene de yarışmanın ciddiyetini aksatıyorlardı. Macarların, müziklerini Romenler gibi kullanamamaları, yaptıkları dansların temposunu düşürüp, bütünlüğünü bozuyordu. Sanırım, halk dansları gösterilerinde klasik bir orkestrasyondan çok, o ülkeye en özgü ilkel çağdaşların kullanılması, dansların sahnelenmesiyle daha çok bir uyuma varıyor. Türk topluluğu, her yılkinden değişik, yarışmaya bir de anlam katacak danslarla gelebilirdi. Çağdaşların çeşitçe aynı kahış yanında sayıca artırılması, kostümlerini sahne estetiğine göre düzenlenmesi, sahneye koyuşla oynanışın da daha bir dakikliğe varması gerekiyor. Polonyalılar ise, tek bir bölgenin çoklu örneklerini verdiler. Derecelendirilmemeleri, ya bu teknik uygulamıştan ya da yukarıda sözünü ettiğim nedenler oldu her halde.

— Sende şirini yazılısı var, şimdi de sesini getirdin.

— Beyfendi, ben Nâzım Hikmet'in hayatı üzerine çalışıyorum, onun biyografisini yazacağım için, Nâzım'ın olan herşey bana gerekli... Topladığımı notlar, yazılar, şirler, altı dosyadır ki, şimdi hepsi sizde...

Dönüp dönüp aynı soru:

— Vasiyeti Türkiye Komünist Partisi'ne getirdin, söyle kime?

"Vasiyet" şirinde, Nâzım Hikmet, oğluna "Memet" diyor. Önemle bunun üzerinde duruyorlar:

— Neden Mehmet değil de Memet?

— Bilmem...

— Bilirsin, bilirsin, hiç bilmez olur musun? Neden Memet?

— Nasıl, bazı yerlerde Mehmet'e Memo denilirse, belki söylendiği gibi, Memet diye yazmıştır.

— Yooo... Memo, Türk adı. Ama Me-

met?... Sen bilirsin, bilirsin bunu... Hani üzerinde beş parmak olan kitap var, orda yazar, okumadın mı?

Komünistlik, onlarca modern HURUFİTİK olmuşt; Memet dersen komünist-sin, Mehmet dersen antikomünist...

GELECEK YAZI:

İNŞALLAH ELİME DÜŞÜCEKSİN!

İŞTE A. A.'NIN PARTİZANLIK BELGESİ!

ANADOLU Ajansı'nın, 27 Mayıs öcesi günleri aratacak biçimde iktidarın emir kulu olduğu 20 Ağustos 1967 Pazar günü saat tam 11.50'de belgelenmiştir...

Ajansın gazetelere bağlı telekallerinden çıkan not, Genel Müdür Atilla Onuk'un, Anadolu Ajansı'nı Demirel'in borazanı haline getirdikten başka, Demirel'in aile albümünü gazetelere dağıtma yolunda olduğunu da ortaya koymuştur.

A. A.'nın İzmir Şubesi'ne asaleten atanmasını bekleyen "N. Pınarlı"nın Ankara'daki Merkez Sekreterliğine hiç gereği yokken verdiği not, dikkatsizlik sonucu gazetelerin telekallerinde de çıkınca, A. A.'da kızılca kıyamet kopmuştur. Oysa, daha önce Demirel'in konuşmalarının İzmir şubesinden Ankara'ya geçilmesi, Ankara'dan da durdurulmadan gazetelere verilmesi kararlaştırılmıştı. Bunu unutan A. A.'nın İzmir Şubesi vekil müdürü, Ankara'ya bir not geçerek Demirel'in gezisi ile ilgili filimlerin uçakla Adalet Gazetesi'ne gönderildiğini bildiriyor, orada tab et-

tirilerek acele gazetelere dağıtılmasını ve bunların yapıldığı hakkında kendisine bilgi verilmesini istiyordu.

"Oysa, A. A.'nın bir fotoğraf servisi yoktu. Yıllar önce böyle bir işe teşebbüs edilmiş, fakat

Amerika gezisi dillere destan olan Onuk'un bu olaydan sonra "Süleyman İktidarı"na cezalandırılacağını düşünmek fazla iyimserlik olur; bilakis bu olay Onuk'un yerini pekiştirmiştir.

TRAFİK LAMBASI, MÜBAREK!

Bugün Türkiye'de ne grup süniye var: Beyaz, yeşil, kırmızı. Beyazlar kendi akıllarınca bir siyaset tutturmuşlar gidiyorlar. Zannediyorlar ki, bu hal ülahıya devam eder. Yanılıyorlar. Kırmızılara yüz verip yeşilleri ezdikçe memleket uçuruma doğru yaklaşıyor. Beyazlar bilmiyorlar ki, bu uçuruma önce yuvarlanacak olanlar kendileridir. Gaafiller...

Cenab-ı Hak beyazlara akıl ve insaf, yeşillere sabır versin. Kırmızılarda da Cehennem'in çafeli sâfilüne göndersin. Amin.

MEHMET ŞEVKET EYGI
(Bugün - 24.8.1967)

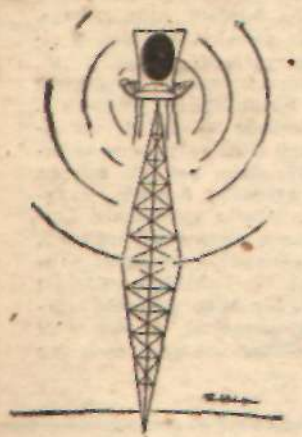
Onlar bile...

bazı yolsuzluklar olduğu gerekçesi ile vazgeçilmiş ve bir daha da konu üzerinde durulmamıştı. Fakat, Adalet Gazetesi'nin eski mensuplarından Atilla Onuk Genel Müdür olduktan sonra, yalnız Demirel'in yurt içi ve yurt dışı gezilerinde "gecekondu usulü fotoğrafçılığı" merak sarmıştı. Geziye katılan A.P.'li gazetelerin foto muhabirlerine çektiği filimleri Ankara'ya gönderip, Adalet Gazetesi'nde çoğaltarak hem Demirel'e yağ yakan, hem de bu arada AP'li gazetelerin foto muhabirlerine A. A. bütçesinden harçlık çıkaran Atilla Onuk, Anadolu Ajansı'nı iktidarın borazanı haline getirdiğini ortaya koyan belgenin bütün gazetelerin eline geçmesinden sonra, N. Pınarlı'nın İzmir Şubesi'ne asaleten atanmasını durdurmuş ve notu alan Yalçın adlı memuru da cezalandırma yolunu seçmiştir.

Oysa, cezalandırılması gereken biri varsa, o da A. A.'yı dejeneratör edip iktidarın borazanı haline getiren ve Demirel'e bültenlerde methiyeler düzdüren Atilla Onuk'tur.

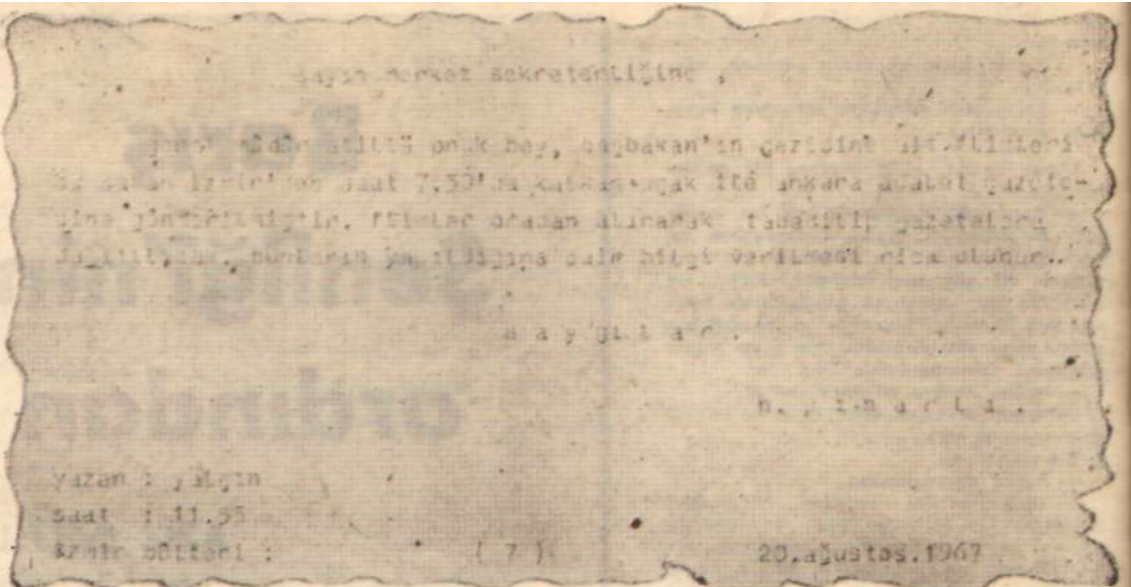
Haftanın kankatürü

— Demirel "TRT. Devletin üstünde olamaz" dedi. —

Yazısı

S. Balçoğlu (Tercüman)

Anadolu ajansı'nın artık tarafsız bir devlet ajansı olmaktan çıkıp tam mânasıyla Adalet Partisi'nin organı haline geldiğini yukarıdaki Ajans bülteni tam mânasıyla ortaya koymaktadır.

diğimiz birer örneği özetleyerek veriyoruz.

Tercüman Gazetesi'nde bugüne kadar AP iktidarına toz kondurtmayan Kadircan Kafı, "Zararlı Lâflar" başlıklı yazısında Demirel'i şöyle eleştirmektedir: "Başbakanı heyecanlı karşılamalar yapıyor, davullar, zurnalar çalıyor, bu arada toplar bile atıldı ve bu âdet, saltanat devrinde Padişahlara mahsus. Devlet Başkanı ile Hükümet Başkanı arasında çok büyük fark vardır. Bu farkın gözetilmemesi de dikkate layıktır. Başbakan kendisine gösteriler yapan birkaç bin kişiyi bütün millet sayıyorsa, beş on bin kişiyi gösterdiği sevgi ve saygı alâmetlerinin bütün milletten geldiğini sanıyorsa, aldandıyor demektir; zira durum bütün milleti memnun edecek kadar parlak değildir."

Yeni İstanbul'da Osman Yüksel Serdengeçti özel sektörcülüğü şöyle suçlamaktadır: "Yağurt imansız! Peynir imansız! Yağlar karışık! Elini nereye, neye atsan her şeyde bir hile. Her şeyde bir karışıklık. Bu gidişle yumurtanın sarısını da çekerler içinden... Bizde bu zekâ olduktan sonra... Lokantalar soyguncu... Tüccarlar vurguncu... Al alabilirdiğine. Ye yiyebildiğin kadar. Soy soyabildiğin kadar. Özel sektör. Serbest teşebbüs öyle mi efendim! Sayın baylar, Haylar, Huylar. Bu caddede çıkmaz sokak!"

GAZİ MORISSON SÜLEYMAN!

Yağs, varol Demirel! Attığın nice temeller gibi, açacağın nice tesisler gibi, bu milletin şanına lâyük nice mektepler gibi, İzmir'de "10 Milyon Liraya mal olacağını" ısrarla belirttikleri Yüksek İslam Enstitüsü'nün temelini attığın için de yaya...

O biçim evlerde o biçim doğmuş veletlerin düşüyle seni karalayan yâveler savursunlar. "Kompredör burjuvazisinin adamı Morrison Süleyman!" desinler. Aldırma gereftir. Gaza etmiş oluyorsun. Bunların okuna siper olmak insanı -GAZİ- mertebesiyle gereflendirir.

AHMET KABAKLI
(Tercüman - 24.8.1967)